

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

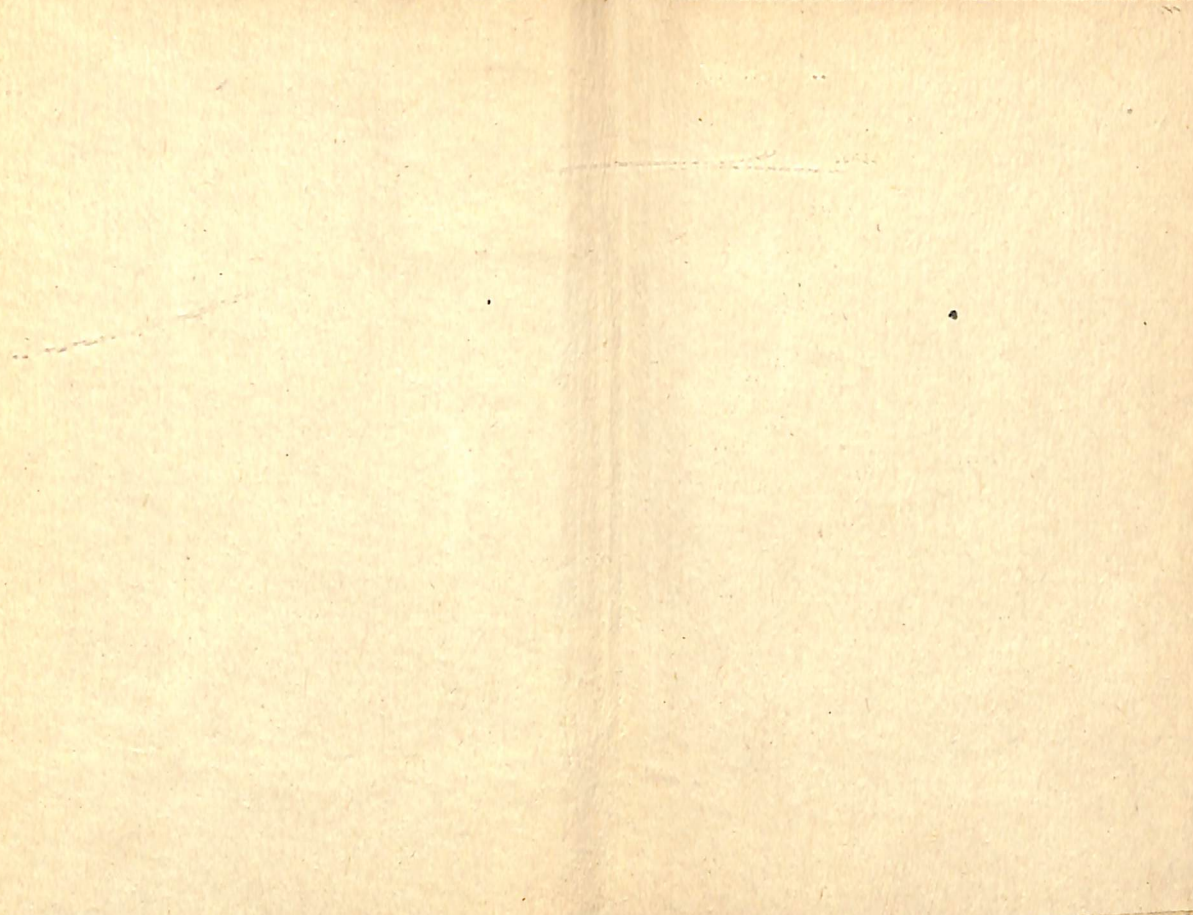
5-3

1931

1930 - Surveying at -
Higgle - 1932 pay -
2 left side group -
1 right side group

6-1932

3K12
4-22.

17.09.2013

439

ՀԱՅԿ

2-22

23 SEP 2005
1 DEC 2009

Կր.

1931

1930—ՄԱՏԱՂ ՍԵՐՆԴԻՆ—1932
ԲԱՅԼՇԵՎԻԿՅԱՆ
ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

34636 (Համ 4 (բ) և Կենսկովի վորոտումները
դպրոցի լեվ ժողուսավորության
մասին)

Պետրյատ. 1932 ռումանկերատրամի ն

ՅԵՐԵՎԱՆ

ՄԱՏԱՂ ՍԵՐՆԴԻՆ

ԲԱՅԼՇԵՎԻԿՅԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒ-
ՔՅՈՒՆ

(«Պրավդայի» ոգոսոսի 29-ի առաջ-
նորդողը)

Կուսակցության կենտրոնական կո-
միտեյի այսօր հրապարակված վորո-
շումը դարձրեց մասին՝ ունի խոչորա-
դույն հասարակական - քաղաքական
և կուլտուրական նշանակություն: Նա
հանդիսանում է կուսակցության և
նրա կենտկոմի կատարած խոչորա-
դույն ստուգման արդյունք՝ այն ուե-
ժիմի և ծրագրերի, վորոնցով աշխա-
տում է դարձրել:

Կենտկոմը վողջ կուսակցության
ուշադրությունը կենտրոնացնում է
Խորհրդային Միության աճող սերնդի

կոմունիստական դատախարակութեան
և կրթութեան հարցերի վրա:

Դեռևս 1930 թ. հուլիսի 25-ին Կենտ
կոմը հանեց պատմական վորոշում
ընդհանուր, պարտադիր, նախնական
ուսուցման մասին:

Մենք համարձակորեն կարող ենք ա-
սել, վոր հաջողութեամբ իրագործե-
ցինք այդ խնդիրը և դրանով իսկ հա-
սանք խոշորագույն հաղթանակների:
Տարրական դպրոցը Խորհրդային Մի-
ութեան մեջ, քաղաքում և գյուղում հեռավոր
հյուսիսի ժողովուրդների, բոլոր յե-
րեխաների համար դարձել և պարտա-
դիր: Միայն տարրական դպրոցն այս
տարվա սեպտեմբերի 1-ին կդան Խոր-
հրդային Միութեան 20 միլիոն յե-
րեխաներ:

Հաղթական սոցիալիզմի յերկրի այդ
հաջողութիւնները տեղի յեն ունենում
կապիտալիստական հասարակութեան
կուլտուրական խոր անկման Փոնի
վրա, վորն իր վառ արտահայտու-
թիւնն և դանում ամենուրեք դպրոց-
ների քանակի և ուսուցչութեան կըր-

ճատումով: Խորհրդային Միութեան
և վորջ աշխարհի աշխատավորները
պետք և դիտենան, վոր նույնիսկ
Հյուսիսային Ամերիկայի Միացյալ
Նահանգներում, այդ ամենահարուստ
կապիտալիստական յերկրում անգամ,
հենց այժմ կան 4 միլիոնից ավելի 10
տարեկանից բարձր միանգամայն ան-
գրագետ յերեխաներ:

Կենտրոնական Կոմիտեն յերկրորդ
վորոշումը հանեց անցյալ տարվա սեպ-
տեմբերի 5-ին: Այս վորոշումը մեր
դպրոցի կյանքում հանդիսացավ շր-
ջադարձի կետ: Կենտկոմի սեպտեմ-
բերյան վորոշումը դրսևորեց արմա-
տական պակասութիւնը, այն, վորժ...
ուսուցումը դպրոցում չի տալիս բա-
վարար ծախայի հանրակրթական գի-
տելիքներ և անբավարար և յուժում
տեխնիկականների և բարձրագույն դրպ-
րոցի համար միանգամայն դրագետ
մարդիկ նախապատրաստելու խնդի-
րը, վորոնք յամ տիրապետելն դիտու-
թեան հիմքերին (Ֆիզիկա, քիմիա,

մաթեմատիկա, մայրենի լեզու, աշխատահոլություն և այլն»:

Այս վորոշումը մորելիզացիայի յենթարկեց կուսակցական և հասարակական կազմակերպությունների ուշադրությունը՝ պայքարելու դպրոցի վորակի համար, պայքարելու լենինյան քաղաքականության ազամադումների և աջ ուղորատունիգմի դեմ դպրոցական ասպարիդում, վորոնք դպրոցը յետ են քաշում, և կուվելու «ձախ» վուլգարականության դեմ, վոր քսու եյության նշանակում է լուծարքի յենթարկել դպրոցը:

Սակայն ընթացիկ տարվա փորձը ցույց տվեց, վոր Կենտրոնական Կոմիտեյի առաջադրած խնդիրը դեռևս լուծված չէ, դպրոցի «արմատական պակասը» դեռևս վերջնականապես վերացած չէ, վոր Կենտկոմի անցյալ տարվա վորոշման համաձայն մշակված ուսումնական ծրագրերում, դեռևս մի շարք լուրջ բացեր, վորոնք դժվարացնում են իրագործել այն խըն-

դիրները, վորոնք առաջադրված են դպրոցին՝ Կենտրոնական Կոմիտեյի կողմից, բացեր, վորոնք խանգարում են դպրոցի աշխատանքի վորակի բարձրացման:

Կենտկոմի այսոր հրապարակված վորոշումը բոլոր դպրոցներին, բոլոր կուսակցական և խորհրդային կազմակերպություններին տալիս է խորհրդային դպրոցը բարձրացնելու, յերկրորդ հնգամյակի հսկայական պահանջների մակարդակին հասցնելու գործողությունների մարտական ծրագիր, այն հնգամյակի, վոր կառուցում է անդամակարգ սոցիալիստական հասարակություն:

Վորոշման մեջ տրվում է տարրական և միջնակարգ դպրոցների այժմ գոյություն ունեցող ծրագրերի բացերի սպառիչ քննադատություն և ճշգրիտ ու կոնկրետ ցույց է տրվում, թե ինչ ուղղությամբ է ընթանալու ծրագրերի վերամշակումը: Կենտրոնական խղեան, վորի շուրջը համախմբվելու յեժողովրդական կուսավորության տը-

դանների ուշադրութիւնը, այն է, վոր
ապահովի աշակերտութեան բարձր-
րակ. ընդհանուր կրթութիւնը, դիտե-
լիքները սխտեմատիկ դասավանդու-
մը, գիտական դիտելիքների կապը
կյանքի, պայքարի սոցիալիստական
շինարարութեան հետ: Վորոշման մեջ
տրվում են մի շարք կոնկրետ ցուց-
մունքներ, վոր վերաբերում են կարե-
վորագույն առարկաների ծրագրերին:
«Սայրենի լեզվի ծրագրերը, —ասվում
է վորոշման մեջ, —պետք է ապահովի
խելապես ճշգրիտ սահմանադժված
սխտեմատիկ դիտելիքների և հաստա-
տուն ունակութիւնների՝ ճիշտ կար-
գալու, գրելու և բանավոր խոսքի յու-
րացումը, մտցնելով աշակերտութեան
ուսումնական աշխատանքի պրակտի-
կայում ինքնուրույն գրավոր աշխա-
տանքներ, քերականական վարժու-
թիւններ և՛ այլն, թե՛ դասարանում
և թե՛ տանը»:

Վորոշումն առաջարկում է՝ հասա-
րակագրութեան, գրականութեան,

լեզուների, աշխարհագրութեան և
պատմութեան հիմնական ծրագրերում
մտցնել կարեւորագույն գիտելիքնե-
րը, վոր վերաբերում են Խորհրդային
Միութեան ժողովուրդների ազգային
կույտութաներին: Այս, ինչիցն ազ-
գային քաղաքականութիւնը դպրո-
ցում ճիշտ իրադործելու տեսակետից,
ունի հսկայական նշանակութիւն:

Վորոշումը կանգ է առնում դպրո-
ցական աշխատանքների մեթոդների
և վոդլ դպրոցական ուսումնական
Սխտեղ ասում է. «... չնայած կենտ-
կոմի ցուցմունքի... այն մասին, վոր
և վոչ մի մեթոդ չի կարող ճանաչվել
դասուցման հիմնական և ունիվերսալ
մեթոդ, դպրոցի աշխատանքային
պրակտիկայում, իբրեւ հիմնական մե-
թոդ տարածվել է այսպես՝ կոչված
«չարորատոր» բրիգադային մեթոդը»
(մի շարք դպրոցներում այս դարձել է
ունիվերսալ), վորին հետևել է մշտա-
կան և պարտադիր բրիգադայի կազ-
մակերպումը, մի բան, վոր բերել է
իր հետ խեղաթյուրումներ, ինչպիս

որինեակ՝ դիմադրկություն ուսումնա-
կան աշխատանքների մեջ, ուսուցչի
դերի թերագնահատում և շատ դեպքե-
րում առանձին աշակերտի անհատա-
կան ուսուցման անտեսում:

Համկոմկոմի կենտկոմն առաջար-
կում եմիտեթենական հանրապետու-
թյունների լուսժողկոմատներին՝ վե-
րացնել լաբորատոր բրիգադային մե-
թոդի այդ աղավաղումները: Այս
նշանակում է, Վոր դպրոցը մի շարք
դեպքերում վերջնականապես չի վերա-
դրել մեթոդական պրոթեկտորության
այն տարրերը, Վոր նշված ելին կենտ-
կոմի սեպտեմբերյան վորոշման մեջ:

Մամուլում արդեն հաղորդված է,
Վոր այդ խեղաթյուրումները, լաբո-
րատոր բրիգադային մեթոդի կիրառ-
ման գործում, իրենց արտացոլումն են
գտել նաև ՌՍՖՍՀ հանրապետության
Լուսժողկոմատի ղեկավար գոկու-
մենտներում:

Պետք է ուժգին հարվածել ուսուց-
ման մեթոդների բոլոր աղավաղում-
ներին, իսկ մանկավարժական պրոցե-

սը կազմակերպել լիապես համապա-
տասխան կենտկոմի ցուցմունքներին:
Ամեն կերպ պիտի ամրացնել ուսուցչի
ղեկավար դերը, դասի կազմակեր-
պումը և դասի ընթացքում դպրոցա-
կան ուսուցման բազմապիսի մեթոդնե-
րի կիրառումը, յուրաքանչյուր աշա-
կերտի գիտելիքների անհատական և
սխտեմատիկ հաշվառքը, ուսման
տարվա վերջին առանձին աշակերտի
ստուգիչ քննությունը, — ահա մանկա-
վարժական պրոցեսի կազմակերպ-
ման հիմքերը դպրոցում:

Հարցը վերաբերում է դպրոցի վողջ
աշխատանքի դիմադրկության վճռա-
կան վերացմանը, դասատուի և աշա-
կերտի պատասխանատվության բարձ-
րացմանը՝ իրանց վողջ աշխատանքնե-
րում:

Կենտկոմը պարտավորեցնում է լուս
ժողկոմատներին որդաններին՝ «դպրո-
ցի ուսումնական վողջ աշխատանքնե-
րում անպայման ապահովել դասա-
տվական կազմի ղեկավար դերը»:
Կենտկոմի այս ցուցումները պետք է

անհապաղ տեղափոխվեն դպրոց և
պրակտիկ արտահայտութիւն գըտ-
նեն նրա վողջ աշխատանքներում :

Կենտկոմի վորոշումն առանձնակի
ուշադրութիւն և նվիրում դպրոցում
կարգ և զիսցիպլինա հաստատելուն :
Կենտկոմը դպրոցների վարիչներին և
մանկավարժներին պարտավորեցնում
է տանել համառ դաստիարակչական
աշխատանք, պայքար մղելով աշակեր-
տութիւնն այն արարքների դեմ, վո-
րոնք խախտում են դպրոցի կարգը, այս
գործին լծելով հասարակական կադ-
մակերպութիւնները, ծնողներին,
կոմյերիտական և պիոներական կադ-
մակերպութիւնները, խակ անուղղելի,
խուլիգան, ուսուցչական կազմը վար-
կարէկոչ, դպրոցի վարչութիւն և
մանկավարժների կարգադրութիւնն
ու դպրոցական ուսումը խախտող և
դպրոցական ունեցվածքը փչացնող
կամ կողոպտող աշակերտներին վտա-
րով դպրոցից՝ զրկելով նրանց մեկից
մինչև յերեք տարի ժամանակով դըպ-
րոց ստանելու իրաւունքից :

Յուրաքանչյուր ուսուցիչ և դպրոցի
յուրաքանչյուր վարիչ պիտի հասկա-
նա, վոր առանց զիտակցված դիսցիպ-
լինայի, ամուր կարգապահութիւն,
դպրոցում չի կարելի դաստիարակել
զիտակից, դիսցիպլինար հեղափոխա-
կան, միջազգային պրոլետարական
հեղափոխութիւն համար պայքարող
մարտիկ :

Նույնումն ընդդոմ է աշակերտու-
թիւնն թե՛ անհատական և թե՛ կոլեկ-
տիվ ինքնուրույն աշխատանքի նշանա-
կութիւնը : Թեորիայի և պրակտիկա-
յի կապի ամրապնդման նպատակով
«պետք է սխտեմատիկ կերպով վար-
ժեցնել յերեսաներին ինքնուրույն
աշխատանքի, լայնորեն գործադրելով
պանազան առաջադրութիւններ, հա-
մաձայն աշակերտութիւնն ձեռք բերած
դիտելիքների վորոշ դասընթացի (խըն
դիրներ լուծելը և վարժութիւններ,
մոդելներ պատրաստելը, աշխատանք
լաբորատորիաներում, հերբարիում-
ներ պատրաստելը, մերձդպրոցական
հողամասերի ոգտադրծում ուսում-
նական նպատակով և այլն) :

Յեղնեւոյ այն բանից, վոր գիտելիք-
ների յուրացման վորակը, աշխատան-
քի ճիշտ մեթոդները, վորոնք ապահո-
վում են սոցիալիզմի նախաձեռնող
կառուցողների դաստիարակությունը,
կախած է գլխավորապես ուսուցչից,
Կենտկոմը «պարտաւորեցնում է դաշ-
նակից հանրապետությունների լուս-
ժողկոմատներին, խորհրդային և կու-
սակցական մարմիններին՝ ամեն կերպ
ապահովել ուսուցչին, նրա աշխա-
տանքի համար անհրաժեշտ պայման-
ներ ստեղծել, վոր նա հաջողությամբ
կատարի իր պատասխանատու և պատ-
վավոր պարտականությունները Խոր-
հրդային Սոցիալիստական Հանրապե-
տությունների Միության մատաղ սե-
րնդի ուսուցման և դաստիարակու-
թյան գործում: Ուսուցչի դադափա-
րական-քաղաքական ընդհանուր կըր-
թության և մանկավարժական հմտու-
թյան մակարդակը բարձրացնելու հա-
մար սխառեմատիկ աշխատանք կատա-
րել, Կենտկոմի և ԽՍՀՄ-ի Ժողկոմ-
խորհրդի դիրեկտիվներն անվերապահ ու

ճշգրիտ կատարել՝ ուսուցչի ջանքին
միջերջներով և արդյունաբերական
ապրանքներով արդյունաբերական
բանվորների մատակարարմանը հա-
վասարեցնելու, աշխատավարձն իր ժա-
վասարեցնելու, բնակարանի,
մանակին մնարելու, բնակարանի,
ընտանիքի և հանգստի մասին հոգալու
և նրա ամենորոյա կարիքների նկատ-
մամբ ջերմ վերաբերմունք ունենալու
մասին—այս բոլոր պետք է բնորո-
շեն, վոր կուսակցական և խորհրդա-
յին մարմիններն իրապես կատարում
են կուսակցության դիրեկտիվն ու-
սուցչի ջանքի նկատմամբ լենինյան վե-
րաբերմունք ունենալու մասին:

Սահմանելով տարրական և միջնա-
կարգ դպրոցի հետագա բարելավման
դորձնական ծրագիրը, Կենտկոմի վորո-
շումը նորություն է մտցնում դպրո-
ցական կրթության սխառեմում: 7-ամ-
յա պոլիտեխնիկական դպրոցի վրա
ծրդ խմբեր կազմակերպելով՝ մենք
լիապես մոտենում ենք մեր կուսակ-
ցության ծրագրի պրակտիկ իրագործ-

մանը՝ մինչև 17 տարեկան յերիտա-
սարդության համար պոլիտեխնիկա-
կական դպրոց ունենալու մասին:

Այս հանգամանքն հնարավորու-
թյուն կտա ընդլայնելու բարձրագույն
դպրոցի կոնտինգենտների պատրաս-
տումը և կվերացնի միջնակարգ և
բարձրագույն կրթության միջև յե-
ղած անհամապատասխանությունը:

Այն ժամանակ, յերբ մեր յերկիրը
վերջնականպես հաստատվել է իր
գարգացման սոցիալիստական ուղու
վրա, յերբ գյուղական տնտեսության
մեծ մասը համախմբվել է կոլտնտե-
սություններում, յերբ կուլակությու-
նը վորպես դասակարգ վերացվել է
հացահատիկային կարևոր շրջանե-
րում, յերբ յերկրի վողջ տնտեսու-
թյունը բայելեփիկյան տեմպերով վե-
րակառուցվում է սոցիալիստակ. հիմ-
քերով, յերբ ընկ ՍՍԱԼԻՆԻ լոգոնգը
տեխնիկային տիրապետելու մասին՝
կանգնած է մեր առաջ իր վողջ սրու-
թյամբ, —մեր դպրոցի աշխատանքի
վորակը, իբրև մասնաների կուլտու-

րական բարձրացման և կադրերի
պատրաստման հզոր միջոց, բացառիկ
նշանակություն է ստանում:

Յերկու որից հետո վողջ Սորհրդա-
յին Միության տարրական և միջնա-
կարգ դպրոցներում կսկսվեն պարտա-
մուծները: 1932/33 ուսումնական
տարին, վոր դուգագիպում է առաջին
հնգամյակի ավարտմանն ու յերկրոր-
դի սկսվելուն, պետք է ընթանա կենտ-
կոմի՝ դպրոցի մասին հանած վորոշ-
ման լիակատար իրագործման նշու-
մանի տակ:

Մենակոմի վորոշումը տալիս է կոնկ-
րետ դեկավարության մի նմուշ, վորի
որինակով կուսակցական կազմակեր-
պությունները պետք է և պարտավոր
են սովորել, թե ինչպես պիտի դեկա-
վարել դպրոցի աշխատանքները:

Կենտկոմի դեկավարությամբ այս
ուսումնական տարում, կուսակցու-
թյունը կոմունիստական լուսավորու-
թյան Փրոնտում կբանակոր ու վճա-
կան նվտմունքների

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴԱՐՏԱԴԻՐ ՏԱՐՐԱԿԱՆ ՌԻՍՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

(Համկոմկոմի կենտկոմի 1930 թ.
հուլիսի 25-ի վորոշումը)

Սոցիալիստական շինարարության զարգացումն ու նրա հետ կապված կադրերի պատրաստման հսկայական խնդիրները, կուլտուր - տեխնիկական հետմնացության վերացումը և լայն մասսաների կոմունիստական դաստիարակությունը պահանջում են անհապաղ կերպով անցկացնել ընդհանուր պարտադիր տարրական ուսում, վորպես կուլտուրական հեղափոխության հետագա զարգացման կարևորագույն նախադրյալ:

Ընդհանուր պարտադիր ուսման հաջող իրագործումը «կլինի խոշորագույն հաղթանակ վոչ միայն կուլտուրական, այլև քաղաքական ու տնտեսական ֆրոնտներում» (ՍՍԱԼԻՆ):

Ձևայած այն նշանակալի ընդգրկմաման ծավալմանը, վոր այժմ ունենք տարրական դպրոցում՝ նախահեղափոխական շրջանի դրուժյան համեմատությամբ, կենտկոմը միանգամայն անբավարար է գտնում ընդհանուր պարտադիր տարրական ուսման անցնելու նախապատրաստություն առաջ:

Նշելով խորհրդային մարմինների, հատկապես լուսժողովոմատների, վերջինների տեղական մարմինների և շատ մարզերի ու հանրապետությունների գործադիր կոմիտեների թույլ աշխատանքի ընդհանուր պարտադիր ուսում անցկացնելու գործում, նաև կուսակցական, պրոֆեսիոնալ ու այլ կազմակերպությունների միանգամայն անբավարար ուղղորդությունն այս աշխատանքներին, կենտկոմն անհրաժեշտ է գտնում.

1. 1930/31 թ. աճեկուրեք անցկացնել 8 - 9 - 10 տարեկան յերեխաների ընդհանուր պարտադիր տարրական ուսում, այն հաշվով, վոր պարտադիր

տարրական ուսուցումն պռաջիկա
1931-32 թ. տարածվի նաև 11 տարե-
կան յերեխաների վրա :

Կենցաղային, կադմակերպչական
հատուկ զգվարությունները կազակ-
ցուեթյամբ, թույլ տալ առանձին հա-
րապետություններին՝ քաղաքից դուրս
գտնված բնակավայրերի և առանձին
ըջանների համար վերևում նշված
պարտադիր տարրական ուսման ժամ-
կեղից վորոշ նահանջ կատարել (1-2
տարվանից վոչ մովելի), յուրաքան-
չյուր դեպքում համապատասխան
դաշնակից հանրապետության կառա-
վարության թույլտվությամբ :

1930-31 թվից պարտադիր ուսում
սահմանել դեռահասների (11-15 տա-
րեկանների, տարրական դպրոցի դաս-
ընթացը չանցածների) համար, արա-
գացրած ուսուցման ձեվերի վրա հիմ-
նըված յերկամյա և միամյա դպրոց-
դասընթացներ :

1930-31 թվից արդյունաբերական
քաղաքներում, Փաբրիկ-դործարանա-
յին ըջաններում և բանվորական ու-

վաններում նախաձեռնել 7-ամյակի
սահմանում անցնելու ընդհանուր
պարտադիր ուսման, պարտադիր հայ-
տարարելով 7-ամյակի ուսումն այն
յերեխաների համար, վորոնք այս
տարի ավարտում են տարրական (1-ին
աստիճանի) դպրոցը :

Հատուկ ուշադրություն դարձնել
Փաբրիկա-դործարանային 7-ամյակ-
ների ծավալմանը :

Ուժեղացնել կոլյերիտ դպրոցների
ծավալումը (թե ցերեկային և թե գի-
շերային) այն հաշվով, վոր հնգամյա-
կի վերջում այս դպրոցներում ներ-
դրավի կոլտնտեսական յերիտասար-
դության հիմնական մասսան :

2. Ընդհանուր պարտադիր տարրա-
կան ուսման իրագործումն ապահովե-
լու նպատակով բյուջետային հատկա-
ցումները մեծացնելու հետ միասին,
սմեն կերպ ներդրավել տնտեսական,
պրոֆեսիոնալ, կոոպերատիվ և այլ
հասարակական կադմակերպություն-
ները, նաև յայն մասսաների նախա-
ձեռնությունը՝ ֆինանսավորելու ընդ-

Հանուր ուսուցումը (սոցմրցման, հատուկ հատկացումների կուլտ-հեկտարներից դոյացած մուտքի, շեֆերի ոգնության, աշխատանքային անվճար մասնակցության և այլն միջոցներով) :

Սահմանել, վոր տնտեսական որպանների կապիտալ խոշոր շինարարության արդֆինպլաններում, համաձայն միութենական և դաշնակից հանրապետությունների ժողկոմխորհների վորոշման, ընդհանուր ուսուցման դպրոցաշինարարության համար կապիտալ ներդրումներ նախատեսվեն :

1930-31 թվից ընդհանուր պարտադիր ուսում անցկացնելու կապակցությամբ՝ ի հաշիվ Համամիութենական բյուջեյի գդալի չափով մեծացնել տարրական ուսման դպրոցաշինարարության ֆոնդերը՝ հատուկ դոտացիաներով : Այդ դոտացիաների չափը սահմանվում է միութենական ժողկոմխորհի կողմից՝ ընդհանուր ուսման պլանի համաձայն :

Ազատել, իր բուն նպատակին ծառայեցնելու համար, այն դպրոցական շենքերը, վոր գբադված են այլ պետքերի համար, ինչպես նաև առաջին հերթին դպրոցի համար ոգտադործել ին կարվածատիրական շենքերը, կուլտկներից բոնադրավված տները և այլն :

Դպրոցական շինարարության համար միջոցները ծախսելիս առաջին հերթին նկատի ունենալ Հիմնական արդյունաբերական շրջանների, բանվորական կենտրոնների և համատարած կոլեկտիվացած շրջանների ու բոլոր կուլտուրայես հետամնաց ագդային շրջանների կարիքների բավարարումը :

3. Ընդհանուր ուսման դպրոցներն անհրաժեշտ մանկավարժական կադրերով ապահովելու նպատակով՝

ա) Շտապ կերպով ծավալել մանկատնտուտների, մանկ տեխնիկումների, ինչպես նաև մանկավարժական հատուկ դասընթացների ու մանկա-

վարժների նախապատրաստման այլ
ձևվերի ցանցն ու կոնտինգենտը:

բ) Հաշվի առնելով ուսուցչության
վրա դրվող՝ աճող նոր խնդիրները,
նշանակալի չափով բարելավել տար-
րական ուսման մանկավարժական
կադրերի նյութական դրությունը:
Գյուղական դպրոցի ուսուցչության
համար ապահովել բանվորական մա-
տենկարարման նորմաները:

գ) Հատուկ ուշադրություն դարձ-
նել մանկավարժների մարքա-լենին-
յան պատրաստության ու նրանց պոլի-
տեխնիկական վորակավորման վրա:

Մանկավարժական կադրերում կո-
մունիստական և բանվորական կորիզն
ուժեղացնելու համար միջոցների դի-
մել:

Առաջարկել կոմյերիտմիության
Կենտկոմին՝ յերեք տարի շարունակ,
մոթիլիդացիայի կարգով, յուրաքան-
չյուր տարում 20.000 ՀամԿՅԵՄ ան-
դամներ առանձնացնել և ուղարկել
բեղահանուր ուսուցչման դպրոցներում

ուղեստելու և մտնելու հիմնարկների
համալրման համար:

4. Դպրոցի իրական մատչելիու-
թյան, ուսուցչման վորակի բարձրաց-
ման և յերկրորդ-տարեցիների ու
մաղման հեմ տարրական դպրոցում
պայքարելու նպատակով՝ 1930 31 թ.
գլխի չափով ուժեղացնել աշակեր-
տությանը, քիչ ապահովված բանվոր-
ների յերեխաներին, բատրակների և
չքավորների յերեխային տրվող նյու-
թական տգնությունը (ձրի ուսումնա-
կան պիտույքներ, վտնամաններ, հա-
գուստ, սնունդ և վիտադրության մի-
ջոցներ հայթայթելու միջոցով) բյու-
ջետին հատկացումներն ավելացնե-
լու, հասարակակն կադմակերպու-
թյունների միջոցները ներդրավելու,
ինչպես նաև միութենական ժողկոմ-
խորհի սահմանած և հատկապես այդ
նպատակի համար գոյացած ֆոնդերի
միջոցների հաշվին: Միաժամանակ՝
կուլտարչափների կարգով լայնորեն
ծավալել նախապատրաստական խրմ-
բերի և բանվորների, բատրակների ու

գլուղական չքավորները յերեսանների հետ պարապելու պրակտիկան:

Ծ. Կենտկոմն ընդհանուր ուսման գործադրումը նախապատրաստելու գործում կուսկազմակերպությունների ղեկավարությունն ուժեղացնելու նպատակով՝ առաջարկում է բոլոր կուսկազմակերպություններին.

ա) Ընդհանուր պարտադիր տարրական ուսման գործին նայել, իբրև մտակա ժամանակաշրջանի համար կազմվորագույն քաղաքական կամպանիայի:

բ) Ապահովել կուսանդամները սխառեմատիկ և ակտիվ մասնակցությունն ընդհանուր պարտադիր ուսման ոժանդակ կոմիտեները և ղարոցը ընտրական կազմակերպությունների (ղարոցական խորհուրդներ, յերեսաններին ոժանդակող խորհուրդներ, ծնողական կոմիտեներ և այլն) աշխատանքներին:

գ) Կուսկոմները վոչ ուշ, քան տարեկան յերկու անգամ, լսելու յեն գործկոմների Փրակցիանների և խորհուրդների զեկուցումներն՝ ընդհա-

նուր ուսում անցկացնելու աշխատանքների ծավալման մասին:

Կոմբլիշների ընդհանուր ժողովներում սխառեմատիկ կերպով ղենել ընդհանուր պարտադիր ուսում անցկացնելու հարցերը՝ համաձայն տեղական պայմանների (Փար. գործ. շրջանի, ավանի, գլուղի):

Զ. Ընդհանուր պարտադիր տարրական ուսման իրագործումն ամենակարճ ժամանակամիջոցում՝ կապված է մի շարք խոչորագույն դժվարությունների հետ: Այդ դժվարությունների վճռական վերացումը կարելի յե ձեռք բերել այն դեպքում միայն, յերբ ընդհանուր ուսման գործը կդառնա մասսայական հասարակական-քաղաքական կամպանիա, վոր հենված է, վորջ պրոլետարական հասարակայնության ձեռներեցության և ինքնուրույնության վրա և աշխատանքի աշնպիսի մեթոդների յայն ոգտագործման վրա, ինչպես կուլտարչալն և, սոցմրցումը, ձեռնարկության շեֆությունը, հասարակական ստուգատեսները,

մասսայական կոնֆերանսները և այլն:

Ընդհանուր ուսման իրադրոժման աշխատանքներում միջոցներն ու ուժերը մոբիլիզացիայի յենթարկելու նպատակով, Կենտկոմն անհրաժեշտ է համարում քաղխորհուրդներին, գյուղխորհուրդներին և գործկոմներին ու ֆարգործարանային ավանսներին կից ընդհանուր պարտադիր ուսմանն ժանդակող կոմիտեներ ստեղծել՝ լուսբաժիններ, պրոֆ. կադմակերպություններ, կոմյերիտմիության, Կանձ-ի, Մանկության բարեկամների ընկերություն, առաջավոր բանվորների և կոլտնտեսականների, ակտիվ կոլտնտեսիկների մասնակցությամբ: Կենտկոմն առաջարկում է կենտրոնական և տեղական մամուլին՝ ընդհանուր պարտադիր ուսումն անցկացնելու հարցերի մասին լայն կամպանիա ծավալել՝ սխաեմատիկորեն լուսաբանելով այդ աշխատանքների ընթացքը:

ՏԱՐՐԱԿԱՆ ՅԵՎ ՄԻՋՆԱԿԱՐԳ ԴՊՐՈՑՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՄԿ (Բ)Կ ԿԵՆՏԿՈՄԻ ՎՈՐՈՇՈՒՄԸ

Ընթանալով կոմունիստական կուսակցության ծրագրի իրականացման ուղիով, վորի համաձայն «դպրոցը պետք է լինի վոչ միայն կոմունիզմի ոկզբունքների տարածողն ընդհանրապես, այլև նրա դադափարի, պրոլետարիատի կադմակերպչական ու դաստիարակչական ազդեցություն տարածողն աշխատավոր մասսաների կիսապրոլետարական և վոչ պրոլետարական խավերի վրա՝ կոմունիզմը վերջնականապես հաստատելու ընդունակ սերունդ գատիարակելու նպատակով» (Համ.Կ(Բ)Կ-ի ծրագրը), պրոլետարական պետութունը հսկայական հաջողություններ և ձեռք բերել դպրոցական ցանցի ընդարձակման և դպրոցների վերակա-

ռուցումն բնագավառում: Տարրահան
և միջնակարգ դպրոցներում սովորողների թիվը 1914 թվականի 7.800
հազար հոգուց 1931 թվականին հասավ 20 միլիոն հոգու: Արևատապեա
փոխվել է դպրոցների սոցիալական
կազմը: Բանվորների և գյուղի աշխատավոր լայն մասնաների յերեխաները, վորոնք առաջ հնարավորութուն
չունեին սովորելու դպրոցում, այժմ
հանդիսանում են դպրոցի հիմնական
աշակերտութունը: Մայրենի լեզվով
ուսուցումն ընդգրկել է Մորհրդային
Միության կուլտուրայես ամենահետամնաց ժողովուրդներին և գործադրվում է 70 լեզվով:

Սկզբունքորեն միանգամայն փոխվել է դպրոցի ամբողջ աշխատանքի
բովանդակութունը:

Մորհրդային դպրոցը, վորի նպատակն է «կոմունիստական հասարակության համար պատրաստել բազմակողմանի կերպով զարգացած անդամներ», յերեխաներին տալիս է անհամեմատ ավելի լայն հասարակական-քա-

ղաքական տեսածիր և ընդհանուր
գարգացում, քան նախահեղափոխական բուրժուական դպրոցը:

Վերջին տարիներում բարձրացել է
խորհրդային դպրոցի յերեխաների
ընդհանուր կրթության մակարդակը:

Դպրոցն առանձնապես կարևոր նշանակումներ կատարեց մասնավորապես կուլտուրության 16-րդ համագումարի՝ ընդհանուր պարտադիր
ուսման մասին հանած պատմական
վորոշումից հետո:

Միայն այս վերջին տարվա ընթացքում
սովորողների թիվը տարրական և
միջնակարգ դպրոցներում 13,5
միլիոնից հասավ 20 միլիոնի: Բացի
այդ, ֆարգործուներում ու տեխնիկումներում ընդգրկվեցին 1.400 հազար
սովորողներ:

Դպրոցական հասակի յերեխաների
պարտադիր ուսման իրագործման
վճարական քայլերի հետ մեկտեղ, զգալի առաջխաղացում կատարվեց դրպրոցական ուսուցման և արտադրական
աշխատանքի միջև կապ ստեղծելու

գործում և հասարակական աշխատանքի ասպարիզում, վորի շնորհիվ դըրված են արդեն դպրոցի վերակառուցման հիմքերը պոլիտեխնիզմի բազայի վրա:

Թեպետ թվով անբավարար և տեխնիկապես դեռևս թույլ սարքավորված, արհեստանոցների քանակի աճելացումը, դպրոցները դործարաններին, խորհատեսուլթյուններին, մեքենատրակտորային կայաններին, կոլտնտեսուլթյուններին ժամացնելու հետ միասին հնարավորուլթյուն և տալիս ուվելի ու ավելի լայն ծավալելու և արագորեն իրագործելու դըպրոցի ոլոխտեխնիկացումը:

Սակայն չնայած այդ բոլոր նվաճումներին, կենտկոմն արձանագրում է, վոր խորհրդային դպրոցը դեռևս հեռու չէ այն անուղին պահանջները բավարարելուց, վոր առաջադրում է նրան սոցիալիստական շինարարուլթյան աշխատանքի համարը:

Կենտկոմը դպրոցի արմատական քերությունը ներկա մոմենտում

դանում է այն, վոր ստացումը զգալիորոցում չի տալիս բավարար ծավալի եանրակրթական գիտելիքներ և անբավարար կերպով և լուծում տեխնիկումներին ու բարձրագույն դպրոցի համար միանգամայն գրագետ մարդիկ պատրաստելու խնդիրը, վորոնք լավ տիրապետելին գիտությունների հիմքերին (Ֆիզիկա, քիմիա, մաթեմատիկա, մայրենի լեզու, աշխարհագրություն և մի շարք այլ գիտելիքներ): Դրա հետևանքով դպրոցի պոլիտեխնիկացումը մի շարք դեպքերում ատանում է ձևական բնուլթ և չի պատրաստում օոցիալիզմի բազմակողմանի զարգացած շինարարներ, վորոնք կարողանան կապակցել թեորիան պրակտիկային և տիրապետեն տեխնիկային:

Ամեն մի փորձ, վորի Թպատակը կլինի դպրոցի պոլիտեխնիկացումն անցատել գիտությունների և մանավանդ ֆիզիկայի, քիմիայի ու մաթեմատիկայի սիստեմատիկ հաստատում յուրացումից, վորոնց ավան-

դումբ պետք է դրվի խստիվ վտրոշ-
ված և ուշի ուշով մշակված կրթա-
կան ոլլանների ու ծրագրերի հիման
վրա և կոտարվի համաձայն խստիվ
վտրոշված դասացուցակների, — վոշ
այլ ինչ է, բայց յեթե պոլիտեխնիկ
դպրոցի դադախարի ամենակուլիտ
աղալաղում: «Կոմունիստ կարելի չե
դառնալ միայն այն ժամանակ, յերբ
կհարստացնես հիշողությունդ այն բո-
լոր գիտելիքներով, վոր մշակել է
մարդկությունը» (Լենին, 25-րդ հա-
տոր, 388 էջ):

Դպրոցի ամբողջ հետադա աշխա-
տանքի հիմքում կենտկոմն առաջար-
կում է դնել այն ցուցումները, վոր
ավել է Լենինը գեռես 1920 թվին:
Ընդգծելով, վոր չի կարելի պոլիտեխ-
նիկացման հարցերը դնել վերացական
որեն, վոր այդ հարցերը հարկավոր
է լուծել կոուսակցության առաջ կանգ-
նած կոնկրետ խնդիրների հետ սերտ
որեն կապակցված, Լենինը մատնա-
նշում է (Լենինի դիտողություն-
ները Ն. Կրուպսկայայի պոլիտեխնի-

կացման կրթության վերաբերյալ
թեղիսների մասին), վոր անհրա-
ժեշտ է.

1. Խուսափել վաղ մասնագիտացու-
մից և մշակել հրահանգ այդ մասին:

2. Բոլոր պրոֆտեխնիկական դպ-
րոցներում ընդարձակել հանրակր-
թական առարկաները:

3. Անպայման առաջադրանք դարձ-
նել անմիջական անցումը դեպի պոլի-
տեխնիկ կրթություն, կամ, ավելի
ճիշտ, անհապաղ իրականացում մի
չարք, հենց այժմ իսկ մատչելի քայ-
լերի՝ պոլիտեխնիկ կրթության ուղ-
ղությամբ...

Մեզ հարկավոր են ատաղձագործ-
ներ, փականագործներ իսկույն
և եթ: Անպայման: Բոլորը պետք է
դառնան ատաղձագործներ, փախ-
նագործներ և այլն, բայց դրան ավե-
լացնելով հանրակրթական պոլիտեխ-
նիկ միանումը:

Յերկրորդ աստիճանի դպրոցների,
ավելի ճիշտը՝ յերկրորդ աստիճանի
բարձր խմբերի խնդիրն է՝ տալ իր

գործը լիովին իմացող, վարպետ դառնալու միանգամայն ընդունակ, փոխարինելու պատրաստ, պրակտիկ կերպով այդ գործի համար պատրաստ առաջնագործ, հյուսն, փակահագործ և այլն, սակայն այն պայմանով, վրա այդ «արհեստավորն» ունենա լայն ընդհանուր կրթություն և իմանա այսինչ ու այնինչ գիտությունների (հշտիվ մատնանչել՝ ինչ գիտությունների) միմեմումը, լինի եկոնոմիատ (վորոշակի ասել, թե ի՛նչ պետք է իմանա), ունենա պոլիտեխնիկ տեսածիր և պոլիտեխնիկ կրթության տարերքն ու հիմունքները:

Այն է՝

ա. Հիմնական հասկացողություններ (հշտիվ վորոշել՝ ինչ հասկացողություններ) ելեկտրականության մասին:

բ. Ելեկտրականության գործադրությունը մեխանիկական արդյունաբերության մեջ:

գ. Նույնը քիմիականի ասպարիզում:

դ. Նույնը՝ ՌԱՅԽՀ ելեկտրոֆիկացիայի պլանի մասին:

ե. Վոչ պակաս քան 1 3 անգամ այցելի ելեկտրակայան, գործարան, խորհրդատեսություն:

զ. Իմանա ագրոնոմիայի այսինչ հիմունքները և այլն, մանրամասնորեն մշակել դիտելիքների միմեմումը»:

Այս բոլորից յեկնելով, Համ. Կ(բ) Կենտկոմը վորոշում է.

I. ԴՊՐՈՑԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Առաջարկել դաշնակից հանրապետությունների լուսժողկոմատներին անմիջապես կազմակերպել ծրագրերի գիտական-մարքսիստական մշակումը՝ ապահովելով այդպիսի ծրագրերով սիստեմավորված գիտելիքների հշտիվ վորոշված գումարը (մայրենի լեզու, մաթեմատիկա, ֆիզիկա, քիմիա, աշխարհագրություն, պատմություն) այն հաշվով, վոր 1922 թվի

հռչակարի մեկից դասավանդումն
սկսվի վերանայված ծրագրերի հիման
վրա :

Ծրագրերը վերանայելու հետ միա-
պին, լուսժողովոմատը պետք է ձևոք
առնի մի շարք միջոցներ, վորոնք
կապահովեն նոր ծրագրերով դասա-
վանդելու խակական հնարավորու-
թյունը (ուսուցիչների հրահանգա-
վորում, համապատասխան ցուցում-
ների հրատարակում և այլն) :

Կիրառելով խորհրդային դպրոցում
ուսուցման գանազան նոր մեթոդներ,
վորոնք կարող են նպաստել սոց.
շինարարության ձեռներեց, գոր-
ծունյա մասնակիցներ դաստիա-
րակելու գործին, միաժամանակ ան-
հրաժեշտ է ծավալել վճռական պայ-
քար ընդդեմ քեթևամիտ մեթոդա-
կան պրոծեկտորության, ընդդեմ
գործնականում նախորդը չստուգված
մեթոդների մասսայական գործա-
դրման, մի հանգամանք, վոր առանձ
նապես ցայտուն կերպով յերևան յե-
կավ վերջին ժամանակներս այսպես

կոչված «պրոեկտների մեթոդ» կե-
րաման միջոցին : «Պարոցի մահաց
ման» հակալենինյան թեորեթ-
ից բղխող փորձերը՝ ամբողջ դպրո-
ցական աշխատանքի հիմք դարձնել
այսպես կոչված «պրոեկտների մեթո-
դը» — փաստորեն տանում էին դեպի
դպրոցի կործանում :

Կենտրոնը պարտավորեցնում է
դաշնակից հանրապետությունների
լուսժողովոմատներին՝ անմիջապես
կազմակերպել և պատշան քարդու-
քյան վրա դնել գիտա-հետազոտա-
կան աշխատանքը, այդ աշխատանքի
համար գործի կանչել լավագույն
կուսակցական ուժերին և վերակա-
ռուցել այդ աշխատանքը վորոշակի
մարքսիստական-լենինյան ոկգրունք-
ներով :

Նկատի ունենալով այն հանգամա-
նքը, վոր կոմունիստական դաստիա-
րակության բաղկացուցիչ մասն է
կազմում պոլիտեխնիկ կրթությունը,
վորը պետք է տա սովորողներին «գի-
տությունների հիմքերը», ծանոթաց-

նի նրանց «Թեորիայում և պրակտի-
կայում արտադրութեան բոլոր դիսա-
վոր ճյուղերին» կիրառել «ուսման
սերտ կապն արտադրական աշխա-
տանքի հետ», — առաջարկել դաշնակից
հանրապետութիւններ լուսժողովո-
մատներին 1931 թ. ընթացքում լայ-
նորեն ծախարել դպրոցներին կից ար-
հեստանոցների և աշխատանքի սե-
նյակների ցանցը, կապակցելով այդ
գործը պայմանագրերի հիման վրա
դպրոցները ձեռնարկութիւններին
խորհտնտեսութիւններին և կոլտնտե-
սութիւններին ստրագնելու գործի
հետ:

Ուսուցման միացումն արտադրա-
կան աշխատանքի հետ անհրաժեշտ է
ստուգել այն հիմունքով, վոր սովո-
րոշների ամբողջ հասարակական-ար-
տադրական աշխատանքը յենքարկված
լինի դպրոցի կրթական ու դաստիա-
րակչական նպատակներին:

Ձեռնարկութիւններին, խորհտն-
տեսութիւններին, ՄՏ կայաններին և
կոլտնտեսութիւններին առաջարկ-

վում և ցույց տալ Լժկոմատներին ա-
մեն տեսակի ողնութիւն՝ այս խնդի-
րը լուծելու, զատելով դպրոցական
արհեստանոցները ու լարարատորիա-
ները համար անհրաժեշտ սարքավո-
րում ու գործիքներ, զատելով վո-
րակցալ բանվորներ ու մասնագետներ,
վորոնք անմիջապէս պետք է մասնակ-
ցեն դպրոցի աշխատանքին, ողնելով
մանկավարժներին արտադրութեան
ուսումնասիրութեան գործում և այլն:

Դաշնակից հանրապետութիւնների
լուսժողովոմատներին առաջարկվում
է՝ յուրաքանչյուր շրջանում և բո-
լոր քաղաքներում ստեղծել որինա-
կելի դպրոցների ցանց, դնելով այդ
դպրոցներն ավելի բարենպաստ նյու-
թական պայմանների մեջ և կենտրո-
նացնելով այդտեղ լավագույն մասն-
կավարժական ուժերն այն հաշվով,
վոր ուսուցչական մաստաները, բան-
վորները, կոլտնտեսականները և սո-
վորոշները կարողանան գործնակա-
նում սովորել այդ դպրոցներում պո-

շիտեխնիկ դպրոցի շինարարությունը:

Դպրոցի պոլիտեխնիկացմանը նըստատելու նպատակով դաշնակից հանրապետությունների լուսժողկոմատներին առաջարկվում է 1931—32 ուսումնական տարում ստեղծել փոփոխիկ պոլիտեխնիկ քանգարաններիցանց, ինչպես նաև հատուկ պոլիտեխնիկ բաժիններ՝ դոյություն ու շեցող զավառագիտական թանգարաններին կից: ԺԳՏԽ-ին առաջարկվում է ցույց տալ Ֆինանսական և կազմակերպչական աջակցություն՝ այս ձեռնարկումը կիրառելու համար: Լուսժողկոմատները, պետական հրատարակչությունների հետ միասնաբար, պետք է ստեղծեն տիպարային պոլիտեխնիկ գրադարաններ աշակերտներին և մանկավարժներին համար, ներանց մայրենի լեզվով: Լուսժողկոմատներին առաջարկվում է կինոկազմակերպությունների հետ միասնաբար մշակել ձեռնարկումներ՝ ոգտագործելով կինոն դպրոցի, մանա-

վանդ նրա պոլիտեխնիկացման համար:

Սոցիալիզմի շրջանում, յերբ պրոլետարիատն իրագործում է դասակարգերի վերջնական վոչնչացումը՝ սերված դասակարգային պայքարի պայմաններում, բացառիկ կարևոր նշանակություն է ստանում կուռ կոմունիստական դաստիարակությունը խորհրդային դպրոցում, պայքարի ուժեղացումն ընդդեմ ամեն տեսակ փորձերի, վորոնք նպատակ կունենան պատվաստել խորհրդային դպրոցի յերեխաներին հակապրոլետարական իդեոլոգիայի տարրեր:

Այս կապակցությամբ կենտկոմն առաջարկում է կուսակցական կազմակերպություններին ամրացնել դպրոցի ղեկավարությունը և անմիջապես հսկողության տակ առնել հասարակական քաղաքական դիտքիայլիններին դասավանդման դրվածքը Դամյակներում, մանկավարժական տեխնիկումներում և մանկավարժական ԲՈՒՀ-ներում:

Գնդելով Կի-ի ընդհանուր պարտադիր նախնական կրթության վերաբերյալ 1930 թվի հուլիսի 23-ի վորոշումը թահմանված ժամկետին երազործելու անհրաժեշտությունը, Կենտրոնական կոմիտեն, նպատակ ունենալով շատ արագ կենսագործելու կուսակցության ծրագրի պահանջները բոլոր յեղեխաների և մինչև 17 տարեկան անչափահասների ընդհանուր պոլիտեխնիկ կրթության մասին առաջարկում և ԽՍՀՄ Ժողկոմխորհին՝ մշակել ընդհանուր պարտադիր 7-ամյա կրթության ծրագիր:

II. ԴՊՐՈՑԻ ՄԵՅՈՂԱԿԱՆ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐԵԼԱՎՈՒՄԸ

Մասնանշելով այն փաստը, վոր դպրոցների մեթոդական ղեկավարության կազմակերպելու համար Ժողկոմի ղեկական կրթության մարմիններում լեզած կադրերն անբավարար են, Կենտկոմն առաջարկում և կուլտպրո

պին՝ լուսժողկոմատների և ազգային կոմկուսների կենտկոմների կուլտպրոպների հետ միասնաբար, մի ամսվա ժամանակամիջոցում մշակել ձեռնարկումներ՝ ժողովրդական կրթության մարմիններում մեթոդական աջխատանք կատարող մարմինստական լեկինյան կադրեր պատրաստելու համար և ամրապնդել մեթոդական ղեկավարության ղեկավար ողակները կուսակցական լավագույն թեորետիկական ու մանկավարժական ուժերով:

Նշելով դիտա-հետազոտական հիմնարկությունների զգալի կտրվածությունը մանկավարժության բնագավառում դպրոցի գործնական խնդիրներից, ՀամԿ(բ)Կ ԿԿ դաշնակից հանրապետությունների լուսժողկոմատներին առաջարկում և՛ համապատասխան հետազոտական ինստիտուտների աշխատանքը կենտրոնացնել դրա խափորապես ուսումնասիրելու, ընդհանրացնելու այն փորձը, վոր կուսակցի են դպրոցի գործնական

աշխատողները, մանավանդ պոլի-
տեխնիկացման վերաբերմամբ:

Պարտավորեցնել դաշնակից հան-
րապետությունների լուսժողովոմատ-
ներին, սկսած չրջանային ողակներէց,
ժողովրդական կրթութեան մարմին-
ների սիստեմների մէջ մտցնեն հրա-
հանգիշների ինստիտուտ՝ ուսուցչին
իր ամենորոյա դպրոցական աշխա-
տանքներում մշտական պրակտիկ ող-
նություն ցույց տալու համար: Ինս-
տրուկտորների կազմը համալրել փորձ
ված, դպրոցն ու նրա խնդիրները լայն
խմացող ուսուցիչներով, տալով յու-
րաքանչյուր չրջանին առնվածն յեր-
կու հրահանգիչ:

Պարտավորեցնել ժողովրդական
կրթութեան ասպարիզում դեկավար
աշխատանք կատարող բոլոր կոմու-
նիստներին՝ ամենակարգ ժամանա-
կամիջոցում տիրապետել դպրոցական
աշխատանքի մեթոդական կողմին:

Կոմունիստական Ակադեմիային էից
մարտահատ մանկավարժների ընկերու-
թեան առջև խնդիր դնել՝ մշակելու

լուսժողովոմի առաջադրանքների հա-
մաձայն՝ ուսուցչին իր ամենորոյա աշ-
խատանքում ցույց տրվելիք մեթոդա-
կան ողնութեան հիմնական հարցե-
րը:

Վերանայել մանկավարժութեան
հարցերին նվիրված՝ գոյութեան ու-
նեցող պարբերական հրատարակու-
թյունները, նպատակ ունենալով նը-
րանց վորակի վճռական բարելավու-
մը և չրջադարձը՝ յերեսը դեպի դըպ-
րոց, դեպի նրա պահանջները, պար-
տավորաբար խմբագրական ապարա-
տի մէջ մտցնելով ուսուցիչներին:

III ԿԱԴՐԵՐ

Ուսուցիչների չրջանում կատարե-
լիք աշխատանքների ընթացքում պետք
է ղեկավարվել այն ցուցումով, վոր
այլել է Լենինը դեռևս 1922 թվին՝
«Ժողովրդական ուսուցիչը մեզ մոտ
պետք է կանգնած լինի այնպիսի բարձ
րութեան վրա, վորպիսի բարձրու-
թեան վրա նա յերեկ էի կարող կանգ

հել լուրժուական հանարակության
մէջ (Լենին, հատոր 18, մաս 2-րդ,
եջ 15): Հաշվի առնելով այն հանգա-
մանը, վոր բնդհանուր պարտադիր
կրթության իրականացման կապակե-
ցութեամբ աճել է մանկավարժական
կադրերի և նրանց վորակի բարձրաց-
ման պահանջը, առաջարկել ԽՍՀՄ
Պետականին և դաշնակից հանրապե-
տությունների լուսժողովոմատներին՝
յերկու ամսվա ժամանակամիջոցում
կազմել ստորին և միջնակարգ դպրոց-
ների անհրաժեշտ ուսուցիչների պա-
հանջը լիովին ապահովող մանկա-
վարժական կադրերի պատրաստման
պլանը և ներկայացնել ԽՍՀՄ-ի ժող-
ովոմարհին ի հաստատութուն:

Կազմակերպել ուսուցիչների ծա-
նոթացումը արտադրության հիմնե-
րին՝ դործարաններում, խոբհանտե-
սություններում, ՄՏ կայաններում և
կոլտնտեսներում այն հաշվով, վոր
1931--32 թվի ընթացքում այդ ծա-
նոթացումն ընդգրկի դասավանդա-
նութիւն կադրերը:

ԽՍՀՄ Հողժողովոմատին առաջարկ
վում է՝ ազդոնոմների պատրաստման
դպրոցների կոնտինդենտը սահմանե-
լիս հաշվի առնել կոլտնտեսական յե-
րիտասարդության դպրոցների պա-
հանջը, ինչպես նաև ոգնություն ցույց
տալ ժողովրդական կրթութեամբ մար-
միներին՝ արտադրութեան մէջ ըզ-
բաղված ազդոնոմիական ուժերը կոլ-
յերիտ դպրոցներում աշխատանքի կան
չելու գործում:

Բոլոր ինդուստրիալ գյուղատնտե-
սական ԲՈՒՀ-երում մտցնել դպրոցի
սլոխտեխնիկացման աշխատանքի մե-
քողների և արտադրական տեխնիկա-
կան կրթութեան գրվածքի ծանոթե-
ցում:

Առաջարկել Համ. ԼԿՅԵՄ Կենտկո-
մին և դաշնակից հանրապետութեան-
ների լուսժողովոմատներին՝ մշակել
հատուկ ձեռնարկումներ՝ սլոխտեք ղե-
կավարների ընտրութեան, նրանց ի-
րենց աշխատանքին ամբացնելու, նը-
րանց ընդհանուր և հատուկ մանկա-

վարժական վորակի բարձրացման վերաբերյալ, պիտներ ղեկավարներին համարելով մանկավարժական նոր կադրեր պատրաստելու արժեքավոր ոեղերվ:

Հանձնարարել Պետպլանին, Ֆին-
ժողկոմատին, Լուսաշխի Կենտկոմին
և ղաջնակից հանրապետությունների
լուսժողկոմատներին՝ 10 որպիս ժա-
մանակամիջոցում մշակել ձևադ-
կումներ տարրական և միջնակարգ
դպրոցների ուսուցչության աշխատա-
վարձի բարձրացման վերաբերյալ:

Լուսաշխի Միության Կենտկոմին
տաճարելովում է՝ ղաջնակից հանրա-
պետությունների լուսժողկոմատների
հետ միասին մի ամսյա ժամանակա-
միջոցում մշակել ուսուցիչների աշ-
խատանքի դիֆերենցիալ վարձատրու-
թյան սիստեմ՝ ըստ շրջանների, կլի-
միկիկացիայի և աշխատանքի վորա-
կի: Ուսուցիչներին տնդամթերք և
արդյունաբերական ապրանք մատա-
կարարելը՝ քաղաքներում և արդյու-
նաբերական շրջաններում պետք է լի-

նի բանվորական միակ-բաշխիչներին
և ճաշարաններին կցելու միջոցով,
րնդ վորում՝ արդյունաբերական բան-
վորների նորմաներով: Կորտեսու-
թյուններում ուսուցիչներին պարե-
նավորման մթերքներ մատակարարել
կոլեկտեսությունների պարենավոր-
ման Փոնդերից, սովյալ շրջանի ար-
դյունաբերական բանվորներին նորմա-
ներով: Գյուղական ուսուցիչներին
արդյունաբերական ապրանքներ և ար-
դյունաբերական արտագրության մը-
թերքներ, խնչպես նաև դեռևս կոլ-
տեսություն չունեցող գյուղերում
ուսուցիչներին պարենավորման մը-
թերքներ մատակարարել կենտրոնաց-
ված մատակարարման Փոնդերից,
սովյալ շրջանի արդյունաբերական
բանվորների նորմաներով:

Ուսուցչության շրջանում կատար-
վող բոլոր աշխատանքներում լաշնո-
րեն ծավալել սոցմրցությունն ու հար-
վածաշնությունը, ամեն կերպ խրա-
խուսելով հարվածային ուսուցիչնե-
րին:

1111

VI. ՏԱՐՐԱԿԱՆ ՅԵՎ ՄԻՋՆԱԿԱՐԳ ԴՊՐՈՑՆԵՐԻ ՆՅՈՒԹԱԿԱՆ ԲԱԶԱՆ

Նշելով, Վոր դպրոցները նյութական
բազան՝ նոր շենքերի կառուցմամբ,
յեղածների վերանորոգումը, դպրոցա-
կան սարքավորման և ուսումնական
պիտույքների արտադրանքը, վերին
ատիճանի անբավարար է և դպրոցի
աշխատանքների լավացման խոչըն-
դոտներից մեկն է. դառնում,
կենտրոն առջարկում է Միութենա-
կան Պետականին՝ մշակել դպրոցա-
կան նոր շինարարության հնգամյա
պլան: Պարտադիր համարել բոլոր
նոր կառուցումների մեջ դպրոցական
շինարարությունն ավարտել՝ մինչ
ձեռնակության աշխատանքների
ավելելը:

Դպրոցական շենքերի Փոնդի լայ-
նացման նպատակով կենտրոնն առա-
ջարկում է տեղերի կուսակցական և
խորհրդային կազմակերպություննե-
րին ապահովել մինչ այժմս չպարպ-
ված նախկին դպրոցական շենքերի

համեմունք ու կուլակներից գրավված
տների ոգտադործումը դպրոցները
համար:

Անհրաժեշտ է լայնորեն դրավել
կոլտնտեսությունների նախաձեռ-
նությունն ու միջոցները, դպրոցի
նյութական բազայի և ուսուցչու-
թյան ապահովման բարելավման հա-
մար:

Առաջարկվում է Ժողատխորհին՝
ստեղծել ուսումնական և դպրոցական
սարքավորում և ուսումնական պի-
տույքների պատրաստող արդյունա-
բերական Համալիութենական միավո-
րում, 2 ամսվա ընթացքում քննե-
լայդ միավորման արտադրական պլա-
նը, այն հաշվով, վոր 1932 թվին թե՛
տարրական և թե միջնակարգ դպրոց
ների հիմնական զանգվածը մատակա-
րաված լինի ուսումնական սարքա-
վորման միևմուսով:

Առաջարկել դաշնակից Հանրապե-
տությունների լուսժողովատներին՝
մեկ ամսվա ընթացքում մշակել ու-
սումնական պիտույքների ու պոլի-
տեխնիկական սարքավորման ստան-

գարտներ և համապատասխան հայա-
ներկայացնել ժողտնագերխորհին:

Առաջարկել Միութենական ժող-
տնագերխորհին՝ դպրոցներին հանձնել
ձեռնարկությունների համար վոչ ոգ-
տագործելի և դպրոցական արհես-
տանոցների աշխատանքի սենյակնե-
րին պիտանի դապգյահները, գոր-
ծիքներն ու զանազան մնացորդներ
(խոտանք, ջարդ կտորտանք):

Առաջարկել դաշնակից հանրապե-
տությունների ժողկոմխորհներին,
յերկրային և մարդային գործկոմնե-
րին և արդկոտպերացիայի որգաննե-
րին կարճ ժամանակամիջոցում տե-
ղերում կազմակերպել մասսայական
դպրոցի ուսումնական սարքավորման
ու պիտույքների արտադրութունը,
այդ նպատակով ոգտագործելով տե-
ղական միջոցները:

V. ԴՊՐՈՑԻ ԿՍՌԱՎԱՐՈՒՄՆ ՈՒ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Արձանագրելով դաշնակից հանրա-
պետությունների լուսժողկոմատներին

կողմից վերջին տարիներում ձեռք
բերված հաջողություններն իրենց ամ-
բողջ կազմակերպչական աշխատանքի
վերակառուցման ասպարիզում, կու-
սակցության կենտկոմն ընդգծում է,
փոքր դպրոցի աշխատանքի վորակի բա-
րելավումն անհնարին է առանց դպրո-
ցի ղեկավարության վորակի վնաս-
կան բարձրացման լուսժողկոմատի
մարմինների կողմից և առանց արա-
դագույն անցման դեպի նրանց գոր-
ծառնական կոնկրետ գիֆերենցիալ
ղեկավարությունը՝ հաշվի առնելով
առանձին մարզերի, շրջանների ազ-
դային առանձնահատկությունների և
այլն տնտեսական ու քաղաքական նը-
շանակությունը և ժողովրդական
կրթության բոլոր ոգակներում դի-
մադրկությունը բացասող խիստ պա-
տասխանատվություն սահմանելով
հանձնարարված աշխատանքի հա-
մար: Կենտկոմը պահանջում է ժո-
ղովրդական կրթության բոլոր մար-
միններից նոր ձևի աշխատանք ու դե-
կավարություն՝ համեմատ աճած
պահանջների, վոր առաջադրում է

դպրոցին ժողովրդական անտեսու-
թյան սոցիալիստական վերակառու-
ցումը:

Կենտկամն առաջարկում է զաշնա-
կից հանրապետությունների լուսժող-
կամատներին՝ վճարաբար վերակա-
ռուցել ժողովրդական կրթության
ժարմինների ղեկավարության պրակ-
տիկան, դարձնելով այդ ղեկավարու-
թյունն իսկապես գործատնական ու
գիփերենցիալ, կենտրոնացնելով ուշա
դրությունը կարելորապես արդյու-
նաբերական չրջանների (մետաղ, ա-
ծուխ, էսպիթ և այլն), խորհտնտե-
սությունների ՄՏ կայանների, հա-
մատարած կոլեկտիվացման չրջան-
ների և նոր չինարարությունների
վրա: Անհրաժեշտ է վերացնել «հա-
վասարարական» մոտեցումը ուժերի
և միջոցների բաշխմանը, կենտրոնաց
նելով դրանք ամենից առաջ սոցիալիս-
տական չինարարության առաջատար
մասերում:

Դաշնակից հանրապետությունների
լուսժողկոմատներին խոստովարկում
է՝ ասպահովել դպրոցի միանձնյա կա-

ռավարման իրագործումը: Արհմիու-
թենական կազմակերպությունների
առաջարկվում է՝ ցույց տալ ժողո-
վրդական կրթության մարմիններին
անհրաժեշտ ոգնություն այդ գոր-
ծում:

Դաշնակից հանրապետությունների
լուսժողկոմատները, կազմակեր-
պելով պրակտիկ ոգնություն սովո-
րողներին, միաժամանակ պետք է
բարձրացնեն ուսուցիչների պատաս-
խանատվությունը դպրոցական աշ-
խատանքի վորակի համար, ուշա-
դրության առարկա դարձնելով ու
խրախուսելով նվիրված և իրենց
գործն իմացող ուսուցիչներին:

Յերեսանների ինքնավարության
ժարմինների աշխատանքը դպրոցում
պետք է ղենել այնպիսի հիմքերի վրա,
վոր գլխավորապես ուղղված լինի
բարձրացնելու ուսուցման վորակը և
ամրապնդելու գիտակից կարգապա-
հություն դպրոցում:

Կենտկոմը գտնում է, վոր այս վո-
րոշմամբ առաջադրված խնդիրներն

կենսագործման համար, դաշնակից հանրապետութիւնների լուսօղ-կոմատները պետք է իրենց որդաններում վնասկան պայքար մղեն այն տարրերի դեմ, վորոնք դիմադրում են այս վորոշման մեջ նշված ուղղութեամբ դպրոցի աշխատանքների մեջ շրջադարձ կատարելու և ուսուցման վորակը բարձրացնելու փոխարեն կամ հրապարկում են ձախ փրագներով, կամ քաշում են դեպի յետ դեպի բուրժուական դպրոցը:

Կենտկոմն ընդգծում է այն հանգամանքը, վոր գնալով ամելի ու ամելի յետ անում դպրոցի նշանակութեամբ ու դերը սոցիալիստական շինարարութեան մեջ: Կենտկոմն պատ-ջարկում է բոլոր կադմակերպութիւններին՝ մղել սիստեմատիկ անշեղ պայքար դպրոցի աշխատանքի ասպարիզում կուսակցական քաղաքականութեան ուղորտունիստական աղավաղումների դեմ: Պոլիտեխնիկ դպրոցի կառուցման ճանապարհի գլխավոր մտանդի՝ կուսակցութեան քաղաքականութեան աջ ուղորտունիստական

ղավաղումների դեմ պայքարի հաջողութիւնը, — աղավաղումներ, վորոնք անտուժ են դեպի դպրոցի հրաժարումը պոլիտեխնիկացումից, դեպի հին դպրոցի պահպանման վորձերը, դեպի թեորեմտիկ ուսուցման և պրակտիկայի խզումը, — յենթադրում է պայքարի ուժեղացում ընդդեմ «ձախ» ուղորտունիստական աղավաղումների, ընդդեմ «դպրոցի մահացման» և ուսուցչի դերը նվաստացման թեորիաների:

Կենտկոմը հրավիրում է բոլոր կուսակցական կադմակերպութիւնների ուշադրութիւնն այն հանգամանքի վրայ, վոր անհրաժեշտ է վճռաբար ուժեղացնել ուշադրութիւնը դեպի մասսայական դպրոցը, ուսուցչի աշխատանքը և դպրոցի ամենորոյա կոնկրետ դեկավարութեան ամրացումը:

**ՏԱՐՐԱԿԱՆ ՈՒ ՄԻՋՆԱԿԱՐԳ
ԴԴՐՈՑՆԵՐԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ
ԾՐԱԳՐԻ ՅԵՎ ՌԵԺԻՄԻ ՄԱՍԻՆ**
(Համկոմկուսի Կենսկոմի ոգոսոսի
25-ի վորոուսր)

ՀամԿ(Բ)Կ Կենտկոմը գտնում է, վոր ՌՍՖՍՀ-ում վերջին տարում տարրական ու միջնակարգ դպրոցների աշխատանքում տեղի յեն ունեցել զգալի տեղաշարժեր, շնորհիվ ընդհանուր պարտադիր ուսում մտցնելուն և այն հանգամանքին, վոր դպրոցները, ուսումնական վորոշ պլանների ու դասացուցակների հիման վրա, անցել են գիտությունների սխտեմատիկ յուրացմանը։ Մակայն դեռևս մինչև վերջը չի վերացված դպրոցի արմատական պակասությունը, այն, վոր «դպրոցի ուսումը չի տալիս բավականաչափ ծավալով ընդհանուր-կրթական գիտելիքներ, բավարար կերպով

չի լուծում տեխնիկումների ու բարձրագույն դպրոցների համար զիտության հիմունքներին (Ֆիզիկա, քիմիա, մաթեմատիկա, մայրենի լեզու, աշխարհագրություն և այլն) տիրապետող միանգամայն զրադեմ մարդիկ պատրաստելու խնդիրը» (ՀամԿ(Բ)Կ Կենտկոմի 31 թ. սեպտ. 5-ի վորոշումը) :

Դրա կարեվորագույն պատճառներն են՝ ծրագրերի թերությունները (մանալանդ դպրոցի յերկրորդ կոնցնետրի՝ 5-7 խմբակների համար), դըպրոցական աշխատանքի անբավարար մեթոդները, լուսժողկոմատների և նրանց տեղական որդանների մեթոդիկ դեկավարման թուլությունը, դպրոցում գոյություն ունեցող թույլ կարգապահությունը, յերբեմն վորևե կարգապահության կատարյալ բացակայությունը :

Պետք է նաև մատնանչել դպրոցական կարգապահության կապակցության բացակայությունը դպրոցական սխտեմի տարբեր ողակների միջև,

վորի պատճառով տարրական և միջ-
նակարգ դպրոցը վոչ իր աված կոն-
սիդենտներով, վոչ ել նրանց դե-
տուլթյան մակարդակով չի համապա-
տասխանում տեխնիկումներն ու
ընդհանուր ու տեխնիկական ԲՈՒՀ-ե-
րը մանկու համար կադրեր պատրաս-
տելու խնդիրներին:

ՀԱՄ.Կ(Բ)Կ ԿԵՆՏԿՈՄԸ ՎՈՐՈՇՈՒՄ Ե՝

1. ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Արձանագրելով, Վոր Կենտրոնական
Կոմիտեյի 1931 թ. սեպտեմբերի 5-ի
վորոշումից հետո ՌՍՖՍՀ-ի Լուսժող-
կոմատի տարրական ու միջնակարգ
դպրոցների ուսումնական ծրագրերը,
մանավանդ առաջին աստիճանի դեպ-
րոցների ծրագրերը, զգալի չափով
բարելավվել են, ավելի բարձրացել
են գիտելիքների ծավալով և ավելի
սխսեմատիկ՝ ուսումնական նյութի
դասավորումով՝ համեմատած նա-
խորդ տարիների ծրագրերի հետ,

Կենտրոնը դառնում է, վոր այդ ծրա-
գրերը դեռ միջնակ վոյմ ել եյական
թերություններ ունեն և նրանց հին-
գերորդ, վեցերորդ ու յոթերորդ տա-
լիներին վերաբերյալ մասը պետք է
վերամշակվի:

Ծրագրերի հիմնական թերություն-
ներն են՝

ա) Ծրագրերի ծանրաբեռնված լի-
նյուն ուսումնական նյութով, վորի
պատճառով մի շարք առարկաներ անց-
նում են հապճեպ, աչակերտները հաս-
տատայես չեն յուրացնում, չեն ամ-
բացնում ավանդված գիտելիքները
(Բաթեմատիկայից՝ ստերոմետրիա-
յի բաժինը յոթերորդ խմբակում, դը
րսկանությունից՝ ուսումնական ծը-
րագրի մեջ մտցվել են աչակերտներին
սոմատիկ ստեղծագործություններ
և այլն), անբավարար է և նույնիսկ
բացակայում է վորոշ կապ առանձին
ծյագրերի միջև, մանավանդ մաթե-
մատիկայի և դժագրության ծրագրե-
րի, ինչպես և մաթեմատիկայի, Փի-
զիկայի, քիմիայի և աշխատանքի ծը-
րագրերի միջև և այլն:

բ) Գծադրութեան հինգերորդ տար-
վա պահանջած յերկրաչափական գի-
տելիքներն ավանդում են միմիայն
վեցերորդ տարում: Յիշելիցի ու
սումնասիրումը հինգերորդ վեցերորդ
ու յոթերորդ տարիներում չի ապա-
հովմած համապատասխան ծավալով
մաթեմատիկ գիտելիքներով և այլն:

գ) Մի շարք ծրագրերում կան սկը-
բութային սխալներ, ծրագիր կա-
մողներից վոմանք պարզեցրած, գի-
ռեհկացրած մոտեցում են ցուցաբերել
իրենց խնդրին (բացակայում է արա-
դացման հասկացողութունը և ուրի
ու Նյուտոնի որենքների հասկացողու-
թյունը Փիդիկայի դասընթացում,
մթազնել են բլիշի հասկացողությունը
կենսաբանութեան դասընթացում,
կողմնորոշում չկա դեպի քարտեզն ու
խարհագրութեան դասընթացում,
քաղաքական առանձին սխալներ կան
հասարակական գիտությունների դա-
սընթացում):

դ) Բավականաչափ պատմական մո-
տեցում չի ցուցաբերվել հասարակա-
կան առարկաների ծրագրերին, վսյն

արտահայտվում է նրանով, վոր այդ
ծրագրերի մեջ չափազանց թույլ
պատկերացում է տրվում Ժողովուրդ-
ների ու յերկրների պատմական առա-
ջադիմութեան և մարդկային հասա-
րակութեան զարգացման մասին և
այլն:

Ելական թերություն է նաև այն,
վոր մինչև այժմ չեն մշակվել պատ-
մութեան ծրագրեր:

ԱՅԴ ՀԻՄԱՆ ՎՐԱ ԿԵՆՏԿՈՄՆ Ա-
ՌԱԶԱՐԿՈՒՄ Ե՝

1. ԱՍՑՈՆ-ի Լուստողկոմատին՝
վերամշակել մինչև 1933 թվականի
հունվարի մեկը տարրական ու միջ-
նակարգ դպրոցների ծրագրերը, այն-
պես, վոր ապահովվի գիտություննե-
րի հիմունքների, կանոնավոր խոսքի
ու գրի և մաթեմատիկական վարժու-
թյունների սխալմատիկ յուրացումը
աշակերտների կողմից:

2. Ծրագրերը վերամշակելիս ղեկա-
վարվել հետեյալով.

ա) Վերաբաշխել մաթեմատիկայի,
Փիդիկայի, բլմիայի, կենսաբանու-

թյան յերկրորդ կոնցենտրի խմբակնե-
րի ծրագրերի ուսումնական նյութը,
կատարելապես համաձայնեցնելով այդ
ծրագրի ուսումնական նյութի ծավա-
լըն ու բնույթն այդ խմբերի յու-
րաքանչյուրի հասակի առանձնահատ-
կությունների հետ:

Միաժամանակ անհրաժեշտ է
մասամբ կրճատել մաթեմատիկայի,
Ֆիզիկայի, կենսաբանության և քի-
միայի յերկրորդ կոնցենտրի ծրագրե-
րը, նպատակ դնելով անսլաքման ա-
պահովել յուրաքանչյուր գիտության
հիմունքների հաստատուն և ճշգրիտ
յուրացումն ու ամրացումը:

բ) Վերացնել անբավարար համա-
ձայնեցման փաստերը՝ մաթեմատիկա-
յի, Ֆիզիկայի, քիմիայի, ինչպես և
սպասմության, հասարակագիտու-
թյան, զրականության ու լեզուների
յերկրորդ կոնցենտրի ուսումնական
ծրագրերի միջև:

գ) Աչքի առաջ ունենալ, վոր անհը-
րաժեշտ է ուսումնական պարասյ-
մունքների ժամանակ (վարժություն-

ներ ուսաց լեզվից, մաթեմատիկա-
յից, հասարակագիտությունից և այ-
լըն, լաբորատորիական աշխատանք-
ներ Ֆիզիկայից, քիմիայից և բնագի-
տությունից), ռզտագործել սոցիալիս-
տական շինարարության վերաբերյալ
նյութերը, ապահովելով յերեսխաներին
մատչելի նյութերի խնամքով ընտ-
րությունը:

դ) Զգալի չափով ուժեղացնել պատ-
մականության տարրերը՝ հասարակա-
գիտության, լեզվի, զրականության և
աշխարհագրության ծրագրերում,
լուսաբանելով այդ առարկաների հիմ-
նական բաժինները և թեմաները փաս-
տական անհրաժեշտ նյութերով և
սլատմական եքսկուրսիաներով ու հա-
մեմատություններով:

ե) Նախատեսել մաթեմատիկայի
ժամերի թվի ավելացումը, կառուցե-
լով տարրական և միջնակարգ դպրո-
ցի մաթեմատիկայի դասընթացն
այնպես, վոր ապահովվի աշակերտ-
ների անցումը պրոֆտեսիոնիկական
կրթության հաջորդ աստիճաններին:

զ) Ֆիզիկայի ծրագրում մտցնել տատիկայի բացակայող տարրերը, ուժի և Նյուտոնի որոնքների հասկացողութունը, կենսաբանութունից՝ հասկացողութունը բջիջի և որգանիդմի կառուցվածքի մասին, քիմիայից անհրաժեշտ և ավելի սխտեմատիկորեն կառուցել ծրագիրը, վորը պետք է նպաստի քիմիայի տարրական հասկացողութունների հաստատուն յուրացմանը, աշխարհագրութունից՝ ծրագիրը պետք է ապահովի քարտեզները, մանավանդ իՍՍՀՄ-ի քարտեզը գիտենալը, պետք է տա Ֆիզիկական աշխարհագրության հիմնական տարրերը, ամբողջ իՍՍՀՄ-ի և յուրաքանչյուր հանրապետության յերկրի ու մարզի Ֆիզիկան, բնական ու տնտեսական աշխարհագրության հիմնական տարրերը: Աշխարհագրության ուսումնական ծրագրերում պետք է մտցված լինեն կապիտալիստական յերկրների աշխարհագրությունից՝ պատշաճ ծավալով դիտելիքներ:

է) Անհրաժեշտ համարել, վոր միջ-

նակարգ դպրոցն անպայման առաջ հովի յուրաքանչյուր դպրոցավարտին՝ մի ոտարերկրյա լեզվի տիրապետումը:

ը) Մատնանշելով, վոր չնայած վորոշ բարելավման, անբավարար է մայրենի լեզվի ու հասարակագիտության դասավանդման ծրագրերի վիճակը, Համկ(բ)Կ կենտկոմն առաջարկում է ՌՍՖՍՀ-ի Լուսեոգիոմատին, հատուկ ուշադրություն նվիրել այդ առարկաների ծրագրերի մշակմանը և դասավանդման բարելավմանը:

Մայրենի լեզվի ծրագիրը պետք է ապահովվի գիտելիքների իրապես սխտեմատիկ, ճշտիվ վորոշված խրմբի, ինչպես և կանոնավոր ընթերցման, դրի ու բանավոր խոսքի յուրացումը, մտցնելով աշակերտների ուսումնական աշխատանքի պրակտիկայում ինքնուրույն գրավոր աշխատանքներ, քերականական վերլուծում և այլն թե՛ դասարանում և թե՛ տանը:

թ) Անհրաժեշտ համարել հասարա-

կազմութեան, դրականութեան, լեզուների, աշխարհագրութեան և պատմութեան ուսումնական ծրագրերի մեջ մտցնել իՍՂՄ-ի ժողովուրդների ազգային կուտուրաներին, նրանց գրականութեան, արվեստին և պատմական զարգացմանը վերաբերյալ կարևորագույն գիտելիքներ, ինչպես և իՍՂՄ-ի գաղափարաբանութեան տարրերը (բնական առանձնահատկութիւնները, արդյունաբերութիւնը, գյուղատնտեսութիւնը, սոցիալ-տնտեսական զարգացում և այլն) :

Ժ) Մեծ կարևորութիւն վերագրելով աշխատանքային ուսուցման կազմակերպմանը պոլիտեխնիկ դպրոցում, անհրաժեշտ համարել վերամրջակել աշխատանքի ուսումնական ծրագրերն այնպես, Վոյ արահնովի արտադրական աշխատանքի ուսուցման իրական միացումն «արտադրութեան գլխավոր ճյուղերի տեսութեան ու պրակտիկայի» ուսումնասիրման հետ (ՀամԿ(բ)Կ-ի ծրագիրը), ղեկավարելով Լենինի այն ցուցումներով,

թե պոլիտեխնիկ սկզբունքը «չի պահանջում սովորեցնել ամեն ինչ, բայց պահանջում է սովորեցնել ընդհանրապես ժամանակակից ինդուստրիայի հիմունքները» (Լենինի գրութիւնը Համարուսական Կենտգործկոմի 7-րդ դումարման 3-րդ նստաչմանին՝ 1920 թ. սեպտեմբերի 26-27-ին, Լուս ժողկմատի գեկուցման առթիւ) :

Յենելով վերոհիշյալից, անհրաժեշտ է ապահովել, ինչպես մատնանը չել և Լենինը, պոլիտեխնիկ կրթութեան հետևյալ հիմունքները՝

ա) Հիմնական հասկացողութիւններ ելկտրականութեան մասին «եւլկտրականութեան կիրառումը մեխանիկական արդյունաբերութեան մեջ», նույնը քիմիական արդյունաբերութեան մեջ, «նույնը ՌՍՖՍՀ-ի ելկտրիֆիկացիայի տապարկում», այցելել «առնվազն մեկ-յերեք անգամ եւլկտրակայան, դործարան, խորհտըն տեսութիւն», «գիտենալ ագրոնոմիայի այս ինչ հիմունքները և այլն

(մանրամասնորեն մշակել գիտելիքների միջինումը)» :

Այդ առնչությամբ և դրա հետ միասին, միջնակարգ դպրոցի աշակերտների համար պետք է ապահովված լինի փայտի, մետաղի և այլն նյութերի մշակման հիմնական գործիքների և այդ նյութի մշակման սրոցեօի տիրապետումը :

2. ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿԱԶ- ՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՅԵՎ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՌԵ- ԺԻՄԻ ԱՄՐԱՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Մասնանշել, վոր դպրոցում, ուսումնական պարապմունքներ կազմակերպելու ասպարիդում, կենտկոմի 1931 թ. սեպտեմբերի 5-ի վորոշումից հետո մեծ կարգ է հաստատվել (հաստատուն դասադույակներ, ուսումնական աշխատանքի և ուսումնական պարապմունքների ընթացքի ավելի հըստակ կազմակերպում) : Սակայն չնայած կենտկոմի հիշյալ վորոշման և այն ցուցումներին, թե վոր մի մեթոդ

չի կարող համարվել հիմնական, ունիվերսալ մեթոդ, այնուամենայնիվ, ուսումնական սրահտիկայում և դըպրոցների աշխատանքում տարածվել է այսպես կոչված «լարտրատոցային» բրիգադային մեթոդը», վորպես հիմնական մեթոդ (մի շարք դպրոցներում նա դարձել է ունիվերսալ մեթոդ), վորին ուղեկցվել է մշտական պարտադիր բրիգադների կազմակերպումը : Վերջիններս հանդել են խեղաթյուրումների, դիմագուրկ դարձնելով ուսումնական աշխատանքը, նսեմացրել են մանկավարժի դերը, շատ դեպքերում պատճառ են դարձել յուրաքանչյուր աշակերտի անհատական ուսման անտեսման :

Համկ(բ)կ կենտկոմն առաջարկում է դաշնակից հանրապետությունների լուսեօղկոմատներին, վերացնել լարտրատոցային բրիգադային մեթոդի այդ խեղաթյուրումները և կազմակերպել դպրոցի ուսումնական սրոցեօը հետևյալ հիմունքներով .

ա) Տարրական և միջնակարգ դպրո-

ցում՝ ուսումնական աշխատանքի կազմակերպման հիմնական ձևը պետք է հանդիսանա աշակերտի տվյալ խմբակի դասը՝ պարամպունքների վորոշ ցուցակի համաձայն և աշակերտների հաստատուն կազմով: Այդ ձևի մեջ պետք է մտնի յուրաքանչյուր աշակերտի ընդհանուր խմբակային, բրիգադային և անհատական աշխատանքն ուսուցչի ղեկավարութեամբ և դասավանդման քաղաքական մեթոդների կիրառմամբ: Ընդնմին պետք է ամեն կերպ զարգացնել ուսումնական աշխատանքի կոլեկտիվ ձևերը, առանց կազմակերպելու մշտական պարտադիր բրիգադներ:

բ) Դասատուն պարտավոր է սխտեմատիկաբար և հետևողականորեն ավանդել իր առարկան, ըստ ամենայնի վարժեցնելով աշակերտներին ոգտադործել դասագիրքը, գիրքը, կատարել զանազան ինքնուրույն գրավոր աշխատանքներ, աշխատել կաբինետում, լաբորատորիայում, ուսումնական արհեստանոցում, լայն կիրառե-

լով այդ մեթոդների հետ միասին զանազան փորձերի, պիտույքների, սարքերի և՛ ցուցադրումը և՛ եքրակուրսիաները (դեպի գործարան, թանգարան, դաշտ, անտառ և այլն): Ընդնմին դասատուն պետք է ամեն կերպ ոգնի աշակերտներին, յերբ վերջիններս դժվարութեանների հանդիպեն իրենց ուսումնական պարամպունքներում: Անհրաժեշտ է աշակերտներին սխտեմատիկաբար վարժեցնել ինքնուրույն աշխատանքի, տալով նրանց զանազան սուաջադրանքներ՝ գիտելիքների վորոշ դասընթացը յուրացնելուն համաչափ (խնդիրների ու վարժութեանների լուծումը, մոդելների պատրաստումը, աշխատանքը լաբորատորիաներում, հերբատում կադմիլը, դպրոցապատկան հողամասերի ոգտադործումն ուսումնական նպատակներով և այլն):

Կենտկումը պարտավորեցնում է լուստոդկոմատներին և նրանց որգաններին՝ անպայման ապահովել դասատուական կազմի դեկավար դերը դըս-

բոցի ամբողջ ուսումնական աշխատանքում:

գ) Դպրոցական աշխատանքի հաշվառման հիմքը պետք է կազմի աշակերտների գիտության անհատական և սխտեմատիկ հաշվառումը: Դասատուն պետք է ուսումնական աշխատանքի պրոցեսում ուշի-ուշով ուսումնասիրի յուրաքանչյուր աշակերտին:

Այդ ուսումնասիրման հիման վրա դասատուն պարտավոր է յուրաքանչյուր յեռամսյակի վերջին կազմել յուրաքանչյուր աշակերտի տվյալ առարկայում ունեցած առաջադիմության բնութագիրը: Արդելել հաշվառման ու հաշվետվության բոլոր բարդ սխտեմներն ու ձևերը:

Անհրաժեշտ համարել տարվա վերջին սահմանել ստուգիչ քննություններ՝ բոլոր աշակերտների համար:

դ) Առաջարկել Լուսժողովատին՝ շտապ կարգով մշակել առանձին առարկաների, ինչպես և ուսումնական դաստիարակչական աշխատանքի առանձին տեսակների մեթոդիկան (ո-

րինակ՝ լարորատորիայում, արտադրության մեջ, դպրոցական հոդամասում), համաձայն աշակերտների հասակի առանձնահատկություններին:

ե) Մի շարք դեպքերում դպրոցի վարչությունը և դասատուները բավականաչափ ուշադրություն չեն դարձնում դպրոցում կարգը խախտվելու վրա, նախաձեռնություն չեն ցուցաբերում աշակերտների գիտակցությունն ու կարգապահությունն աճեցնելու ասպարիզում: Այդ նկատառումով, պարտավորեցնել դպրոցների վարիչներին և մանկավարժներին, դաստիարակչական համառ աշխատանք կատարել, սպաքար մղելով աշակերտների այն արարքների դեմ, վրոնք խախտում են դպրոցի կարգապահությունը, և մասնակից դարձնել այդ գործին հասարակական կազմակերպություններին՝ ծնողներին, կոմյերիտական և պիոներական կազմակերպություններին:

կանոնաւոր չպարապող, խուլիդա-
նություն անող, դասատուական կազ-
մը վիրավորող, դպրոցի վարչության
ու մանկավարժների կարգադրություն
ները խախտող, դպրոցի գույքը վը-
չացնող կամ յուրացնող աշակերտ-
ներին վտարել դպրոցից, զրկելով նը-
րանց մեկից մինչև յերեք տարվա ըն-
թացքում դպրոց մտնելու իրաւուն-
քից:

գ) Առաջարկել լուսժողկոմատնե-
րին՝ մշակել մի շարք ձեռնարկում-
ներ՝ տխտեմատիկ մանկավարժական
սլոպազանդ ծավալելու համար, ան-
հապաղ ձեռնամուխ լինելով կազմե-
լու և հրապարակելու հանրամատ-
չելի մանկավարժական գրականու-
թյուն ծնողների համար:

ե) Դպրոցում մանկավարժական աշ-
խատանքի արդյունավետությունը
բարձրացնելու նպատակով և նկատի
առնելով, թե ինչպիսի խոշորագույն
նշանակություն ունի դրա համար ու-
սուցչի աշխատանքի աշխպիսի ան-
հրաժեշտ պիտույքների մատակարար-

րումը դպրոցին, ինչպիսին են՝ ու-
սումնական պիտույքները, ուսումնա-
կան ասպարատները կաթինետների
համար, ուսումնական-արտադրական
սարքավորումն արհեստանոցների հա-
մար և ուսումնական այլ տեսակ պի-
տույքները, յերկու ամսվա ընթաց-
քում մշակել տարրական և միջին
դպրոցների համար ուսումնական պի-
տույքների արտադրությունը ծավա-
լելու և դպրոցներին մատակարարելու
պլանը (քարտեզներ, գլոբուսներ,
աղյուսակներ և այլն) ուսումնական
ասպարատուրա բնագիտական և ֆիզի-
կա - մաթեմատիկական կաթինետ-
ների համար, ինչպես և մշակել աշ-
խատանքային սենյակները, դպրոցա-
կան արհեստանոցները համապա-
տասխան ստանդարտային դադգյահ-
ներով, դործիքներով ու նյութերով
սարքավորելու պլան՝ պոլիտեխնիկ
դպրոցը կազմակերպելու համար, ու-
սումնական համապատասխան բազա
ստեղծելու նպատակով:

Այդ պիտույքների արտադրություն-

ներն ընդարձակելու և դրանք դպրոց-
ներին մատակարարելու գործը բա-
րելավելու պլանը պետք է մշակված
լինի այնպիսի հաշվով, վոր արդեն
1932-33 ուսումնական տարում զգա-
լի չափով բարձրանա դպրոցական
ամբողջ աշխատանքի նյութական և
ուսումնական բաղան:

3. ՈՒՍՈՒՑԶԱԿԱՆ ԿԱԴՐԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

1. Մատնանշելով ուսուցչի ակտի-
վության զգալի աճումը և աշխա-
տանքի համար նրա ունեցած պատառ-
խանատվության ավելանալը վերջին
տարիների ընթացքում, ՀամԿ(Բ)Կ
Կենտկոմը շեշտում է ուսուցչի հարա-
ճուն դերը յերեխաներին գիտու-
թյունների հիմունքներն ավանդելու,
նրանց մեջ գիտակից կարգապահու-
թյուն և ուսմանն ու աշխատանքին
կոմունիստական վերաբերմունք դա-
տիարակելու սուսպարիզում:

ՀամԿ(Բ)Կ Կենտկոմը պարտավո-
րեցնում է դաշնակից հանրապետու-

թյունների լուսժողովոճատներին և
խորհրդային ու կուսակցական որ-
դաններին՝ ըստ ամենայնի անհրա-
ժեշտ պայմաններ ապահովել ուսուց-
չի աշխատանքում, վորպեսզի նա հա-
ջողությամբ կատարի իր պատաս-
խանատու և պարտավոր պարտակա-
նությունները՝ սովորեցնել և դա-
տիարակել Սոցխախտական Խորհր-
դային Հանրապետությունների Միու-
թյան յերեխատարդ սերնդին: Միտե-
մատիկ աշխատանք կատարել՝ ուսուց-
չի գաղափարական-քաղաքական մա-
կարդակը, քնդհանուր կրթությունը
և մանկավարժական մասնագիտու-
թյունը բարձրացնելու համար, ա-
վերապահորեն և ճշտվ կատարել
Կենտկոմի և ԽՍՀՄ-ի Ժողովոճխորհի
այն ղերեկավարները, վորոնք առաջար-
կում են մթերքներ և արդյունաբերու-
կան ապրանք հայթախթելու առպա-
րիզում ուսուցչիներին հավատարեցնել
արդյունաբերական բանվորներին, քա-
մանակին վճարել աշխատավարձը,
հող տանել նրա բնակարանի, ընտու-

նիքը և հանգստի մասին, ուշադիր վերաբերմունք ցուցաբերել նրա մեկնորյա կարիքներին — այս բոլորը պետք է բնորոշեն, վոր խորհրդային ու կուսակցական որդաններն իրապես կատարում են կուսակցության դերակալները՝ ուսուցչին լենինյան վերաբերմունք ցուցաբերելու մասին:

2. Առաջարկել Լուսժողկոմատին՝ սահմանել ուսուցիչներ նշանակելու և այլ տեղ փոխադրելու ճիշտ կարգ և կադրերի աշխատի բաշխում տեղերում, վոր ապահովվի փորձված ուսուցիչների կանոնավոր ոգտագործումը աշխատանքում, վոր այդ ուսուցիչները սիստեմատիկ ոգնութուն ցույց տան ուսուցչական յերիտասարդ կադրերին:

Առաջարկել տեղական որդաններին՝ հասարակական աշխատանքի համար չկտրել ուսուցչին իր գործից՝ դպրոցական պարապմունքների և նրանց նախադատրաստման ժամանակ (զասերին նախապատրաստվելու ժամանակ, ինքնակրթության ընթացքում, դասընթացներում սովորելիս, մեթո-

դիկ խորհրդակցութունների ժամանակ և այլն):

Կատեգորիկ կերպով արգելել ուսուցիչների ոգտագործումը՝ գաւազան տեխնիկական համեմարարություններ կատարելու համար (գյուղ-խորհուրդների, չրջգործկոմեների աշխատանքի գծով և այլն):

3. Անհրաժեշտ համարել ուսուցիչների յերեխաներին տեխնիկումները, ընդհանուր և տեխնիկական ԲՈՒՀ-երն ընդունել բանվորներին հավասար:

4. Առաջարկել Միացյալ Պետական Հրատարակչությանը՝ մինչև 1933 թվականի հունվարի մեկն ընտրել և ուղարկել ուսուցիչներին մատչելի գնով գիտությունների առանձին ճյուղերին և մանկավարժական հարցերին վերաբերյալ աշխատի դրքերի կոմպլեկտներ, վորոնք ամենից ավելի անհրաժեշտ են մանկավարժներին:

Առաջարկել Լուսժողկոմատին՝ դրավաճառ կազմակերպություններին հետ միասին, մի ամսում հրապարա-

կել այն արտոնյալ պայմանները, վորոնք տրվում են ուսուցիչներին զբաղվելու և ստանալու համար:

5. Առաջարկել Լուսժողովատն՝ միջոցներ ձեռք առնել, ամենակարճ ժամանակամիջոցում պատշաճ հիմքերի վրա զենելու ուսուցիչների մանկավարժական կրթության և հեռակա կարճատև ուսման ամբողջ գործը, հատուկ ուշադրություն դարձնելով, վոր ուսուցչությունը տիրապետի մանկավարժական աշխատանքի մեթոդիկային ու գործիքներին (ուսուցման համար հմտորեն ողտադործի պիտույքները, քարտեզները, աղյուսակները, կինոն, ռադիոն և այլն):

Ըստ ամենայնի ընդարձակել աշխատանքի լավագույն որինակների համար ուսուցիչներին խրախուսելու և սյարգեատրելու պրակտիկան, ինչպես և առաջադր դպրոցների և ուսուցիչների նվաճումների հաշվառումը և դրանց ողտադործումը ղեկավարման ասպարիզում:

4. ՄԻՋՆԱԿԱՐԳ ԴՊՐՈՑԻ ԲԱՐՁՐ ԽՄԲԱԿԻ ՄԱՍԻՆ

Իրականացնելու համար կուսակցության ծրագիրը՝ «ձրի, պարտադիր, ընդհանուր պոլիտեխնիկ կրթություն» կիրառելու մասին, վորը ծանոթացնում է տեսականորեն ու գործնականորեն արտադրության բոլոր գլխավոր ճյուղերին «կրթություն մինչև 17 տարեկան յերկուսեուր բոլոր յերեխաների համար» (Համկ(բ)Կ ծրագիրը), ինչպես և միջնակարգ դպրոցի աշակերտների ընդհանուր կրթական ու պոլիտեխնիկ պատրաստության մակարդակն ամենաարագ կերպով բարձրացնելու նպատակով, բարձրագույն դպրոցի համար պատրաստված կոնտինգենտներն ընդարձակելու և միջնակարգ ու բարձրագույն դպրոցի միջև տարիքային անհամապատասխանությունը վերացնելու համար, 1932 — 33 ուսումնական տարվանից սկսել վերակազմել 7-ամյա պոլիտեխնիկ դպ-

րոցը, վերածելով վերջինս տաս-
նամյա դպրոցի:

Յեղնելով վերոհիշյալից, առաջար-
կել ԽՍՀՄ-ի Ժողկոմխորհին՝ մի ամ-
սում հաստատել կոնկրետ պլան ա-
ռաջիկա ուսումնական տարում յոթ-
նամյակներին ավելացնելու ութե-
րորդ խմբերը, վորպես առաջին քայ-
լը դեպի տասնամյա դպրոցը:

ԱՎԵԼԻ ԲԱՐՁՐ ԱՍՏԻՃԱՆԻ ՎՐԱ ԴՆԵԼ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ՅԵՎ ՄԻՋՆԱ- ԿԱՐԳ ԴՊՐՈՑՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆԲԸ

ՀԱՐԿ ԿՆՆՏԿՈՍԻ ՎՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻՑ

Խորհրդային Հայաստանի բանվոր
դասակարգը, կուլտնտեսական իշխող
ցիւղիւթյունը և քաղաքի ու գյուղի
աշխատավոր մասնաները սոցիալիս-
տական ծափալուն շինարարութեան
ընթացքում ձեռք են բերել խոշոր
նվաճումներ կոմունիստական կրթու-
թեան և դաստիարակութեան բնագա-
վառում: Պրոլետարական պետու-
թեանն ընթանալով կոմունիստական
կուսակցութեան ծրագրի կենսագործ-
ման ուղիով, շարունակաբար լայ-
նացրել է դպրոցական ցանցը և վե-
րակառուցել այնպես, վոր «դպրոցը
լինի վոչ միայն կոմունիզմի սկզբունք
ների կիրարկողն ընդհանրապէս, այլ
և լինի պրոլետարիատի դաշափարա-

կան - կազմակերպչական - դաստիարակչական ազդեցութեան տարածողն աշխատավոր մասսաների կիսաապրո-յետարական և վոչ պրոլետարական խավերի վրա, նպատակ ունենալով գաստիարակելու այնպիսի սերունդ, վոր ընդունակ լինի վերջնականապես կոմունիզմ հաստատելու» (Համ. կկ (բ) ծրագիրը): Խորհրդային Հայաստանի տարրական և միջնակարգ դրպրոցներում նախահեղափոխական շրջանի համեմատութեամբ արմատապես փոխվել է աշակերտների սոցիալական կազմը: Խորհրդային դպրոցի հիմնական կոնտինդենտը հանդիսանում են բանվորների և աշխատավոր գյուղացիների զավակները, վորոնք նախահեղափոխական դպրոցում պուրկեյին սովորելու հնարավորութեանից: Ուսումը մայրենի լեզվով ընդգրկել է ազգային բոլոր փոքրամասնութեանները (թուրք, քյուրթ, ուսս, ասորի, հույն):

Դպրոցն առանձնապես խոշոր հանդուրժութեաններ է ձեռք բերել կուսակցութեան 16-րդ համադումարի պատ-

մական փորձումից հետո, վորով Խորհրդային Միութեան մեջ հայտարարվեց ընդհանուր պարտադիր ուսում: Դպրոցական տարիք ունեցող յերեսաներին տարրական պարտադիր ուսում տալու բնագավառում կատարած վճռական քայլերին զուգընթաց՝ դպրոցն առաջ է շարժվել դրպրոցական ուսումնարտադրական աշխատանքին և հասարակական աշտանքին միացնելու ուղղութեամբ: այս միացման շնորհիվ դպրոցը վերահասուցվում է պոլիտեխնիզմի հիման վրա:

Դպրոցների կցումը գործարաններին, խորհրդային տնտեսութեաններին, մեքենատրակտորային կայաններին, կուլեկտիվ տնտեսութեաններին և, դրա հետ մեկտեղ, դպրոցների արհեստանոցների, թեև թերի և վոչ բավարար քանակով ու տեխնիկական սարքավորումով՝ թվի աճումը հնարավորութեուն են տալիս ամբիլ լայնորեն ծախելու և արագացնելու դպրոցի պոլիտեխնիզացիայի գործը: Չնայած Հայաստանի կոմունիստա-

կան կազմակերպությունների և սլո-
բատարական պետութեան, այս նախ-
նորմներին, ՀԿԿ(Բ) Կենտկոմը գլխա-
նորմ է, վոր խորհրդային դպրոցը
տակաւին չի համապատասխանում
այն խոշոր պահանջներին, վոր առա-
ջագրում է նրան սոցիալիստական չի-
նարարութեան ներկա ետապը:

Կենտկոմը գտնում է՝ «Դպրոցի
հիմնական բացն այն է, վոր ուսու-
ցումը դպրոցում չի տալիս անհրա-
ժեշտ ծավալով հանրագիտական գի-
տելիքներ և անբավարար կերպով է
լուծում տեխնիկումների և բարձրա-
դույն դպրոցների համար լիովին գրա-
գետ մարդիկ պատրաստելու խնդիրը,
վորոնք լավ տիրապետեն գիտութեան
հիմունքներին (Փիլիկա, քիմիա, մա-
թեմատիկա, մայրենի լոգու, աշխար-
հագրութեան և այլն): Այս պտճա-
տով դպրոցի սյուլիտեխնիկացեան վո-
րոջ դեպքերում տտանում է ձևակա-
րելութ և չի պատրաստում յերեխա-
ներին իբրև սոցիալիզմի բազմակող-
մանի կառուցողներ, վորոնք թեո-
րիան կապելին սլրակտիկային և տի-

րապետելին տեխնիկային» (Համ. ԿԿ
(Բ)ԿԿ վորոշումը):

Յերնելով Համ. ԿԿ(Բ)ԿԿ սեպտեմ-
բերի 5-ի վորոշումից՝ Կենտկոմը վո-
րոշում է...

2. Պարտավորեցնել Լուսթողկոմա-
տին՝ հոկտեմբերի 1-ից մինչև նոյեմ-
բերի 1-ը բոլոր դպրոցները կցել ձեռ-
նարկություններին, խորհրդային տրն-
տեսութեան յուններին, մեքենա-տրակ-
տորային կայաններին, և կոլտնտեսու-
թյուններին, սոյսմանադրեր կնքելով
այդ կազմակերպութեան չեա:

3. Պարտավորեցնել բոլոր ձեռնար-
կութեաններին, խորհրդային տնտե-
սութեաններին, մեքենա-տրակտորա-
յին կայաններին և կոլտնտեսութեան
ներին՝ թե՛ սարքավորումով և թե՛
մասնագիտական ուժերով ամենալա-
յն աջակցութեան ցույց տալ դպրոցնե-
րին՝ արհեստանոցներ ու աշխատան-
քի սենյակներ կազմակերպելու գոր-
ծում:

4. Առաջարկել Ժողկոմխորհին՝
տրամադրել 100,000 ուրբլի, Յերե-
վանում և Լենինականում սյուլիտեխնիկ

մուգեյններ կաղմակերպելու համար։ Առաջարկել Լենինականի և Յերեւանի քաղխորհուրդներին՝ հատուկ շնորհեր տրամադրել այդ նպատակի համար։

5. Առաջարկել Լուսժողովոմատին և Պետհրատին՝ մինչեւ 1932 թվին հունվարի մեկը հրատարակել պոլիտեխնիկական կրթության մասին առնվադն 5 հանրամատչելի բրոշյուր և յերկու ձեռնարկ՝ մանկավարժների համար։

Առաջարկել Ժողովխորհրդին՝ մշակել բնդիանուր պարտադիր 7-ամյա ուսման պլան։

Առաջարկել Կուլտպրոպին՝ Լուսժողովոմատի հետ միասին, մեկ ամսվա ընթացքում մշակել և Կենտկոմին ներկայացնել հարկավոր միջոցառումներ՝ մեթոդական աշխատանքի համար անհրաժեշտ մարքս-լենինյան կադրեր նախապատրաստելու և մարքսիստական մանկավարժների ընկերություն կաղմակերպելու համար։

Առաջարկել Լուսժողովոմատին՝ կադմակեպել մանկավարժական մեթոդի-

կայի ղեկավար-հետադոտական աշխատանքներ, ոգտանդործելով ուսուցչություն փորձի ուսումնասիրությունը և ընդհանրացումը։ «Վճռական պայքար մղել ընդդեմ մեթոդների թեթևամիտ մատայական դործադրման, մի հանդամանք, վոր առանձնապես ցայտուն կերպով յերեւան յեկավ վերջին ժամանակներս, այսպես կոչված «պրոնկտների մեթոդի» կիրառման միջոցին։ «Պարոցի մահացման» հակալենինյան թեորիայից բղխող «պրոնկտների մեթոդը» փաստորեն տանում է դեպի դարոցի կործանում» (Համ. Կ(բ) Կենտկոմի վորոշումից)։ Լուսժողովոմատի «Ժողովու» որդանը դարձնել մանկավարժական մեթոդական հարցերի ուսումնասիրության և կուտակված փորձի փոխանակման ու հետադոտություն 2-չարաթյա որդան։

Արձանադրելով 1931-32 ուսումնական տարվա դարոցական կադրերի զգալի պակասը մանավանդ աղգային փոքրամասնությունների և մասնա-

վորապես թուրք զպրոցների համար, արագ կերպով կիրառել կենսոլոմի վորոշումը՝ 100 կոմունիստ ընկերներին և 200 կոմյերիտականների մոբիլիզացիայի յենթարկելու մասին:

Առաջարկել Լուսթոլկոմատին՝ ընտապ կարցով բանալ ուսուցչական կադրերի պատրաստման ճամօյա դարնթացներ՝ մանկավարժական տեխնիկոմներին կից: Անհրաժեշ համարել 1932 թ. հունվարի 1-ից բանալ 7 նոր մանկավարժական տեխնիկոմ:

Կոլլեբրիտ զպրոցները գյուղատնտեսական դասատուներով ապահովելու համար առաջարկել Հոդթոլկոմատին՝ շրջաններում գտնվող գյուղատնտեսներին կապել զպրոցների հետ:

2. Շրջգործկոմներին, քաղխորհուրդներին և տեղական կադմալերպություններին՝ ա) զպրոցաչինարարության և զպրոցական ինվենտարի համար հատկացված չինանյութերը գործածողրել միմխայն իրենց նպատակին:

բ) Անկախ կենտրոնական հիմնարկների կողմից լրաց թողնված չինա-

նյութից մոբիլիզացիայի յենթարկել չինանյութերի տեղական բոլոր օեսուրները:

գ) Այն վայրերում, ուր կան դեռևս զպրոցական չենքեր, վորոնք զբաղված են մասնավոր անձերի և այլ հիմնարկ — կադմալերպությունների կողմից՝ անմիջապես ազատել այդ չենքերը և տրամադրել զպրոցներին: Տրամադրել նաև կուլակներից բռնազրալված աները:

դ) Սահմանել խիստ հսկողություն և ուժեղացնել զպրոցաչինարարության աչխատանքներն՝ այս սեզոնում բոլոր կիսատ չենքերն ու վերանորոգումներն ավարտելու նպատակով:

Նկատի ունենալով, վոր զպրոցների նյութական բազան դեռևս չափազանց թույլ է, և նոր չենքերի կառուցումը, գոյություն ունեցող չենքերի նորոգումը և զպրոցների ինվենտարի խընդիրը գտնվում է չափազանց անբավարար վիճակում, վորի հետևանքով խանգարվում թեն զպրոցական պարապմունքներն ու դանդաղում է դրա

բողների բարեկաման գործը, առաջարկել

3. Ժողկոմխորհին՝ դպրոցները հանձնել այն շենքերն ու սենյակները, վորոնք չեն կարող ազատագործ վել ձեռնարկության միջ վորպես բան վորնների բնակարան, իսկ դպրոցական արհեստանոցներին հանձնել զազգահներ, գործիքներ և չողտադործվող արտադրական նյութեր (խոտանք, ֆարգ, կտորտանք) :

Առաջարկել բոլոր կուս. և խորհրդային կազմակերպություններին և կուսժողկոմատին՝

1. Անչեղ և սխտեմատիկ պայքար մղել դպրոցական աշխատանքների առարկիդրմ կուսակցության քաղաքականության աղավաղումների, պոլիտեխնիկական դպրոցի կառուցման ճանապարհին գլխավոր վտանգ հանդիսացող աջ ոպորտունիստական խեղաթյուրումների դեմ : Միաժամանակ ուժեղացնել պայքարն ընդդեմ «ձախ» ոպորտունիստական աղավաղումների, ընդդեմ «դպրոցի մահաց-

ման» և ուսուցչի դերի նվազացման :

2. Ապահովել դպրոցի միանձնյա ղեկավարության իրազոծումը :

3. Վերակառուցել աշակերտական ինքնավարության աշխատանքներն այնպիսի հիմունքներով, վոր նրանց միջոցով բարձրացվի ուսման վորակը և ամրապնդվի գիտակցական կարգապահությունը դպրոցում :

4. Վճռական պայքար մղել ժողովրդական կրթության մարմիններում, յեղած այն տարրերի դեմ, վորոնք ուսման վորակի բարձրացման փոխարեն հրապուրվում են «ձախ» ֆրադներով, կամ ձգտում են ղեպի յետ, ղեպի բուրժուական դպրոցը :

**ԼՈՒՍԺՈՂԿՈՄՍՏԻ ԿՈՆԵԳԻԱՅԻ
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 8-Ի ՎՈՐՈՇՈՒՄԸ**

**ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ՝ Զ՝ Կ. (Բ) Կ. ԿԵՆՏԿՈՍԻ
ԿՈՂՄԻՑ**

Համկոմկուսի կենտկոմի սեպտեմբերի 5-ի վորոշման կիրառումով խոշոր բեկումն է ստեղծվել մեր տարրական և միջնակարգ դպրոցները պոլիտեխնիզմի հիմունքներով վերակառուցելու գործում: Դպրոցը կարողացել է վերակառուցման պրոցեսում առաջնել առարկայական ուսուցմանը, կայուն դասատուական կիրառման, վերամշակվել են ծրագրերը, բարձրացել է ուսուցչի ղեկավար դերը, վորոշ չափով կարգավորվել է դպրոցի ուժի մեջ, մանկավարժական պրոցեսը և այլն: Այսպիսի, դրա հետ միասին, դեռ լրիվ չափով չի վերացված դպրոցի հիմնական բացը, այն վոր

«դպրոցի ուսուցումը բավարար ծավալով ընդհանուր կրթական գիտելիքներ չի տալիս, բավարար կերպով չի լուծում տեխնիկումների և բարձրագույն դպրոցների համար գիտությունների հիմունքներին (Ֆիզիկա, քիմիա, մաթեմատիկա, մայրենի լեզու, աշխարհագրություն և այլն) տիրապետող միանգամայն գրագետ մարդիկ պատրաստելու խնդիրը» (Համկ (բ) Կ կենտկոմի սեպտ. 5-ի վորոշումից):

Վերոհիշյալ արձատական բացի լրիվ վերացումով հնարավորություն է ստեղծվում արագացնել մեր կուսակցության ծրագրի այն կետի լիակատար իրագործումը, վորը պահանջում է «ընդհանուր և պոլիտեխնիկ կրթություն» բոլոր յերեխաների և պատանիների համար՝ մինչև 17 տարեկան հասակը»:

Համ. Կ (բ) Կ կենտկոմի ոգոստոսի 25-ի վորոշումը գալիս է ել ամելի խորացնելու դպրոցի վերակառուցման ուղղությամբ սկսած աշխատանքները և խորհրդային դպրոցն իրոք

դարձնելու գիտությունները հիմունք-
ներին լրիվ տիրապետող, սոցիալիզմ
կառուցող կադրերն պատրաստող դար-
բնոցներ: Համկոմկուսի Կենտկոմի
սեպտեմբերի հնգի և ոգոստոսի
քսանհինգի վորոշումները լուսոր-
դանների և լուսաշխատավորների
հսկա բանակի համար պետք է դառ-
նան աշխատանքի և պալքարի ծրա-
գիր:

Այդ վորոշումների սխառմատիկ և
անշեղ կիրառումով մենք կկարողա-
նանք անողոք և հետևողական պայ-
քար մղել «դպրոցի մահացման»
«ձախ» ոպորտունիստական տեսու-
թյան ու պրակտիկայի կողմնակիցնե-
րի, պոլիտեխնիկ դպրոցը բացասող,
մեր դպրոցի վերակառուցմանն ար-
գելք հանդիսացող և դպրոցը հին,
սխալատիկ դպրոցի վերածող, տե-
սությունը պրակտիկայից անջատող
աջ ոպորտունիստների և դասակար-
դային թշնամու ամեն տեսակ այլ վո-
տընձգությունների ու յեյութների
դեմ, վորոնք ձգտում են արգելք հան
դիսանալ համատարած գրագիտու-

թյան և պարտուսի բայլեիկյան կի-
բառմանն ու նոր սերնդի մարքս-լե-
նինյան դաստիարակությանը:

Յելնելով Համկոմկուսի Կենտկոմի
սեպտեմբերի 5-ի ու ոգոստոսի 25-ի
վորոշումներից և նպատակ ունենա-
լով 32-33 ուս. տարում այդ վորո-
շումները լրիվ ու անշեղ կերպով կեն-
սագործել, Լուսժողկոմատի կողմից
վորոշում է՝

1. ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Արձանագրելով, վոր Լուսժողկո-
մատի կողմից հրատարակված թե
առաջին և թե մանավանդ 2-րդ կոն-
ցենարի ծրագրերը խոշոր թերու-
թյուններ ունեն, վորոնք արտահայտ-
վում են այն բանով, վոր ծրագրերը
ծանրաբեռնված են ուսումնական մա-
տերիալով (առանձնապես մաթեմա-
տիկայի, լեզվի և բնագիտության
ծրագրերը), կապը թույլ է առանձին
առարկաների ծրագրերի միջև, ծրա-
գրերում բացակայում է պատմակա-
նությունը, իսկ լեզվի, գրականու-
թյան ու հասարակագիտության ծրա-

գրերը դերժ չեն սկզբունքային սխալ-
ներէց, վորոչ առարկաների ծրա-
գրերը (որ. պատմութեան) դեռ մինչև
այժմ չեն մշակված, ծրագրերում
թույլ լուսարանութուն և դտել Ան-
գրերովկասի և Խորհրդային Հայաս-
տանի սոց. շինարարութեանը, մաս-
նավորապես ելեկտրիֆիկացիայի պը-
լանը — առաջարկել Ուսումնա-մե-
թողական սեկտորին՝

1. Ամիջապես ձեռնարկել բոլոր
ծրագրերի վերանայման գործին
հատկապես 2-րդ կոնցենտրի մաթե-
մատիկայի, ֆիզիկայի, քիմիայի և
կենսաբանութեան ծրագրերի՝ նպա-
տակ ունենալով բեռնաթափել ծրա-
գրերն ամբողջ ուսումնական նյու-
թերի կուտակումից, ապահովել գի-
տութեանների հիմունքների լրիվ
յուբացումը, վերաբաշխել նյութն
ըստ հասակի առանձնահատկութեան-
ների և կապ ստեղծել առանձին առար-
կաների ծրագրերի միջև: Այդ աշխա-
տանքը կատարել այն հաշվով, վոր
մինչև հունվարի մեկը նոր ծրագրերը
տրված լինեն տեղերին:

2. Վերանայել լեզվի, գրականու-
թեան և հասարակագիտութեան ծրա-
գրերը՝ ուժեղացնելով նրանց մեջ սո-
ցիալիստական շինարարութեանը վե-
րաբերող նյութերը (կատարելով տը-
վյալ հասակին համապատասխանող և
ըմբռնելի նյութի ընտրութեան) և
մեր յերկրի պատմական անցյալին
վերաբերող տվյալները, հատկաձե-
րը և պարզաբանութեանները: Հա-
տուկ ուշադրութեան դարձնել լեզվի
ուսուցման վրա՝ մշակելով քերական-
ութեան դասագրքեր և քերականու-
կան վարժութեանների ոժանդակ
ձեռնարկներ՝ ուսուցչի համար:

3. Ընդարձակել ֆիզիկայի, քիմիա-
յի, կենսաբանութեան և աշխարհա-
գրութեան ծրագրերը՝ այդ առարկա-
ների սիստեմատիկ ուսուցումը ապա-
հովելու համար կատարել անհրա-
ժեշտ բոլոր հավելումները:

4. Վերանայել պոլիտեխնիկ աշխա-
տանքի ծրագրերը, մեր յերկրի արտա-
դրական ուժերի գրութեանը և 2-րդ
հնգամյակում այդ ուժերի զարգաց-

ման հեռանկարներին եւ ավելի մոտեցնելու համար:

5. Վերանայել ուսուսաց լեզվի ծրագիրը՝ այն ավելի խորացնելու և սխտեմատիկ դարձնելու տեսանկյունով, ապահովելով ուսուսաց լեզվի տիրապետումը միջնակարգ դպրոցն աշխարհող յուրաքանչյուր աշակերտի կողմից:

6. Վերանայել բոլոր տիպի դպրոցների ուսումնական պլանները՝ ապահովելով յուրաքանչյուր առարկայի ծրագրի լրիվ անցումը, ավելացնելով այդ պլաններում մաթեմատիկային հատկացված ժամերը և համապատասխան վերաբաշխում կատարելով առանձին առարկաների միջև:

7. Այս ուսումնական տարվանից բոլոր տեխնիկումների առաջին կուրսից սկսած, ինչպես և մասնկ. ինստիտուտի և Բեմական արվեստի ինստիտուտի բոլոր ֆակուլտետներում մրացնել ոտար լեզվի պարտադիր ավանդումը: Նույնն անել նաև տասնամյակների վերածվող 7-ամյակների վերջին (7-ուր) կուրսերում:

8. Ծրագրերը վերամշակելիս ղեկավարվել լեհինի այն ցուցմունքով, թե պոլիտեխնիզմի սկզբունքը «չի պահանջում սովորեցնել ամեն ինչ, բայց պահանջում է սովորեցնել ընդհանրապես արդի ինդուստրիայի հիմունքները»:

9. Ծրագրերի վերամշակման աշխատանքներին լայն կերպով մասնակից դարձնել ուսուցչութանը՝ այդ նպատակով շրջաններում հրավիրելով հատուկ ծրագրա-մեթոդական խորհրդակցություններ, «կուլտ. փրոնտ» թերթում ստեղծելով մշտական բաժին, փորտեղ հաշվի առնել տեղերի և անհատ մանկավարժների փորձն ու առաջարկները:

10. Առաջարկել Պետհրատին՝ այժմյանից իսկ ձեռնարկել նոր դասագրքեր կազմելու գործին՝ հիմք ընդունելով վերամշակված ծրագրերը և ապահովելով դասագրքերի փորակը: Ուսումնա - մեթոդական սեկտորին՝ սխտեմ դարձնել յուրաքանչյուր հրատարակիչի դասագիրքը հատուկ քրեդիտների միջոցով նախապես զե-

նության արձեւը, իսկ առանձնապէս
կարևորները (լեզվի, զրահանության,
հասարակագիտության, աշխարհա-
գրության, կենսաբանության և այլն)
գնել կոլեգիայի հաստատմանը:

11. Մինչև սեպտեմբերի 20-ը տե-
ղերին ուղարկել հասուկ մեթոդական
ցուցմունքներ՝ հիմք ընդունելով ու-
սողական 25-ի վորոչումն ուսուցչի
դեկամարտը դերի, աշակերտի անհա-
տական պատասխանատվության բարձ-
րացման և վերջինիս ակադեմիական
գնահատականի խնդիրը: Աշակերտի
գնահատականը պետք է տրվի ուսուց-
չի կողմից՝ հաշվի առնելով աշակեր-
տի սեւի. ջանքերով առարկայի յուրա-
ցումն ու առաջադիմութիւնը: Վերաց-
նել «լաբորատորիային-բրիգադային»
մեթոդի խեղաթյուրումները (վորը մի
շաբթի դպրոցներում դարձել է ունիվեր-
սալ մեթոդը) և մշտական բրիգադներ
ունենալու սխտեմը, դրա փոխարեն
դարկ տալ յուրաքանչյուր աշակերտի
անհատական ուսուցման կազմակերպ-
մանը: Դպրոցի ուսումնական պրոցե-
սը կազմակերպել աշխատեա, ինչպէս

առաջադրում է կկ-ի ոգոստոսի 25-ի
վորոչումը, ըստ վորի՝ «տարրա-
կան և միջնակարգ դպրոցում ուսում
նական աշխատանքի կազմակերպման
հիմնական ձևը պետք է հանդիսա-
նա աշակերտության տվյալ խմբա-
կի դասը՝ պարապմունքների վորոչ-
ցուցակի համաձայն և աշակերտների
հաստատուն կազմով: Այդ ձևի մեջ
պետք է մտնի յուրաքանչյուր աշա-
կերտի ընդհանուր խմբակային, բրի-
գադային և անհատական աշխատանքն
ուսուցչի դեկամարտությամբ ու դասու-
վանդման բազմազան մեթոդների կի-
րումամբ»: Պետք է զարկ տալ ու-
սուցման աշխատանքի կոլեկտիվ ձե-
վերին, «առանց մշտական բրիգադ-
ների», ինչպէս հրահանգում է Կենտ-
րոնական Կոմիտեն:

12. Վերամշակել առանձին առար-
կաների մեթոդիկա, այլև մշակել հա-
տուկ ցուցմունքներ ուսումնա-դաս-
տիարակչական աշխատանքի վերա-
բերյալ:

13. Արձանադրելով որինակելի դըպ-
րոցների անբաժարար դրութիւնը, ա-

առջարկել ֆինպլանային սեկտորին՝ 32-33 ուս. տարում ապահովել այդ դպրոցների բյուջեն անհրաժեշտ նյութական միջոցներով և լաբորատորիա համարումով: Ուսումնա-մեթոդական սեկտորին՝ մշակել կոնկրետ միջոցառումներ որինակելի դպրոցների փորձը շրջակա դպրոցներում տարածելու համար:

Մանկավարժության ասպարիզում գիտա-հետազոտական աշխատանքների ներկա դրությունը գտնելով անբավարար՝ ա) առաջարկել Մարքսիզմ-Լենինիզմի Խնստիտուտի մանկավարժական սեկցիային՝ կազմակերպել մարքսիստ մանկավարժների քններություն, վորին հանձնարարել լայն կերպով ծավալել մանկավարժական գիտա-հետազոտական աշխատանքները (ծրագրեր, դասագրքեր, մեթոդական խնդիրներ և այլն), կոնկրետ ոժանդակություն ցույց տալով մասսայական ուսուցչին իր ամենօրյա աշխատանքներում: բ) կազմել Մարքսի, Ենգելսի, Լենինի և Ստալինի

մանկավարժության ասպարիզում արտահայտած մտքերի և ասույթների հատուկ ժողովածու—քրեստոմատիա: գ) Մանկաբանական Խնստիտուտին՝ սլանային կերպով մանկավարժական փորձնական աշխատանքներ կազմակերպել, ինչպես և սլանային աշխատանք կատարել ծրագրերի, աշակերտների խմբավորման, մեթոդական կոնկրետ խնդիրների լուծման հետ մնացող և դժվար դատարարելի աշակերտներին մոտեցում ունենալու և այլ ասպարեզներում:

15. Առաջարկել ուսմեթսեկտորին՝ ծրագրերի վերամշակման և դասագրքեր կազմելու աշխատանքներում հատուկ ուշադրություն դարձնել, վոր Անդրկովկասի հեղափոխական շարժման և ԱնդրՖեդերացիայի սոցիալիստական շինարարության խնդիրները լրիվ լուսաբանվեն՝ ապահովելով նոր սերնդի ինտերնացիոնալ դաստիարակությունը: Սրա հետ միասին, ծրագրերում և դասագրքերում անհրաժեշտ չափով պետք է արտացո-

լեն հակակրօնական դատախարակութեան խնդիրները:

2. ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ ՅԵՎ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՌԵԺԻՄ

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՅԵՎ ԿԱԴՐՆԵՐԻ ՍՆԿ- ՏՈՐՆԵՐԻՆ

1. Գիտակցական գիտելիքային և բարձրացնելու, ուսուցչի ղեկավար դերն ապահովելու և աշխատանքի նորմալ պայմաններ ստեղծելու նպատակով՝ հատուկ հրահանգ մշակել զպրոցական ռեժիմի պահպանման, զպրոցական կանոնադրությունների վերամշակման, կարգապահութեան սահմանման, զպրոցական խնդրալարութեան և պիոներական կազմակերպութեան այդ ուղղութեամբ կատարելիք աշխատանքի վերաբերյալ ու համաձայնեցնելով այդ համապատասխան կազմակերպությունների (պիոներգրուբո, Լուսաշխ, Ուսկենարգուրո) հետ, գնել կոլեգիայի հաստատութեանը և

ապա՝ հրատարակել առանձին բրուշուրով:

2. Ուսմեթսեկտորի հետ միասին, գործնական միջոցառումներ մշակել՝ ծնողների մեջ մանկավարժական պրոպագանդի գործը կազմակերպելու համար:

3. Կոլեգիայի հաջորդ նիստին կոնկրետ պլան ներկայացնել տեխպրոպագանդի աշխատանքները լուսցանցում կազմակերպելու մասին (մասնակից զարձնել նաև քաղլուսսեկտորին):

4. Մի գեկադի ընթացքում լիովին նախապատրաստել դասական ախտույքների արտագրություն ստեղծելու գործը՝ մասնակից զարձնելով դրան ուսմեթսեկտորին (ստանդարտների մշակում) և մատակարարման շինարարութեան սեկտորին:

5. Կոլեգիայի նիստին ըննութեան գնել զպրոցների ռադիոֆիկացիայի և էլինոֆիկացիայի խնդիրը, նախապես համապատասխան որդանների հետ կոնկրետ միջոցառումներ մշակելով հեռակա ուսուցման, հատուկ գը-

բազմաթիվ հրատարակության և այլ միջոցներով ուսուցչին անհրաժեշտ գիտելիքներ տալու թե՛ ռազիոյին ու կինոյին և թե մանկավարժական դործիքներին տիրապետելու համար :

3. ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ԿԱԴՐՆԵՐ

Անբավարար գտնել ժողովրդական լուսավորության մի շարք ողակներում ուսուցչի նկատմամբ լենինյան վերաբերմունք ունենալու համար ձեռք առնված միջոցները և առաջարկել մատակարարման-չինարարության կադրերի սեկտորներին :

1. Շտապ կարգով դործնական միջոցառումներ մշակել և կոլեգիայի միջոցով ԺԿԽ-ին ներկայացնել ի հաստատության շնչ (բ) Կենտկոմի ս. թ. ոգոստոսի 23-ի և ԼԺԿ-ի կոլեգիայի ոգոստոսի 31-ի այն վորոշումների կերպուման վերաբերյալ, վորոնք վերաբերում են դպրոցաչինարարության և ուսուցիչների մատակարարման խընդիրներին :

2. Նախապատրաստել և մինչև

սեպտեմբերի 20-ը կոլեգիայի հաստատմանը ներկայացնել Լուսավորման մասի և Լուսաչխի Կենտվարչության կողմից հաստուկ հրահանգ՝ ուսուցչի-ների հասարակական աշխատանքները թեթևացնելու մասին :

3. Պարտավորեցնել բոլոր լուսբաժվարներին և դպվարներին խիստ կերպով կերպուել ԼԺԿ-ի կոլեգիայի ս. թ. սեպտեմբերի 8-ի «յերկտասարդ ուսուցչության մեջ կատարվելիք աշխատանքների մասին» կայացրած վորոշումը :

4. Մի դեկադի ընթացքում հաստուկ պայմանադիր կնքել Պետհրատի և Կոոպկուլտատի հետ՝ ուսուցիչներին վորոշ արտոնություններով դերք և դրականության մատակարարելու մասին :

5. Առաջարկել ուսումնարմեթոգական սեկտորին՝ մշակել, խակ Պետհրատին՝ հրատարակել հաստուկ բուշյուններից բաղկացած մանկավարժական դրագարաններ :

6. Կոլեգիայի հաջորդ նիստում հաստուկ քննության առարկա դարձնել

հեռակա մանկավարժական կրթութ-
յան խնդիրները: Մանկավարժական
կադրերի պատրաստումն ու վերա-
պատրաստումը դարձնել տեղական,
այն հաշվով, վոր ամբողջ ուսումնա-
կան տարվա ընթացքում՝ ուսուցչի
առօրյա աշխատանքներին դուրս-
թաց առաջ տարվի նաև նրա մեթոդա-
կան ու առարկայական վերապատ-
րաստման դործը:

7. Հասուն հանձնաժողով ստեղծել
ընկ. Դանիելյանի նախագահությամբ
և ընկ. Ս. Մանուկյանի, Լ. Միկտչյանի, Ստ. Ոհանջանյանի, Ս.
Մարկոսյանի անդամակցությամբ, ու
պարտավորեցնել այդ հանձնաժողովին,
յերկու դեկադի ընթացքում
կոնկրետ միջոցառումներ մշակել
և ուսժողկոմատի և նրա տեղական որ-
գաններին յենթակա ամբողջ ցանցում
սոցմբցում, հարվածայնությամբ ու
տնտհաշվարկ կիրառելու, հաշվի առ-
նելով առանձնահատկությունները և
խուսափելով արդյունաբերական ձեռ-

նարկներում կիրառվող ձևերը տրա-
ֆարեատյին յեղանակով դործադրե-
լուց:

ՄԱՍՍՍՍՅԱԿԱՆ, ԿԱԶՄԱԿԵՐՊ- ՉԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ

Համկոմկուսի Կենտկոմի ոգոստոսի
25-ի վորոշման մասսայականացման
նպատակով, անհրաժեշտ համարել՝

1. Լուսաշխի և կոմյերիտմիության
մասնակցությամբ հրավիրել ուսուց-
չական, աշակերտական և ծնողական
ժողովներ, ինչպես և զեկուցումներ
դնել բանվորական ու կոլտնտեսական
ժողովներում՝ ապահովելով բավա-
զույն զիտական և մանկավարժական
ուժերի յեկույթները և դործուղելով
տեղերը պատասխանատու կուսակցա-
կան ու մանկավարժական ուժեր:

2. Պետհրատին՝ շտապ կերպով
հրատարակել հայերեն, թուրքերեն և
քրդերեն լեզուներով հատուկ ժողո-
վածու, հետևյալ բովանդակությամբ՝

1. Կենտկոմի 1930 թ. հուլիսի 25-ի
վորոշումը՝ «ընդհանուր, պարտադիր

և տարրական ուսման մասին», 2.
1931 թ. սեպտեմբերի 5-ի վորոչու-
մը, 3. ս. թ. ոգոստոսի 25-ի վորո-
չումը և 4. այս վորոչումը և, վորպես
առաջարան, «ՊՐԱՎԴԱ»-յի ոգոստոսի
29-ի՝ «Յերիտասարդ սերնդին բայլ-
չեիկյան դաստիարակություն» վեր-
նագիրը կրող առաջնորդողը:

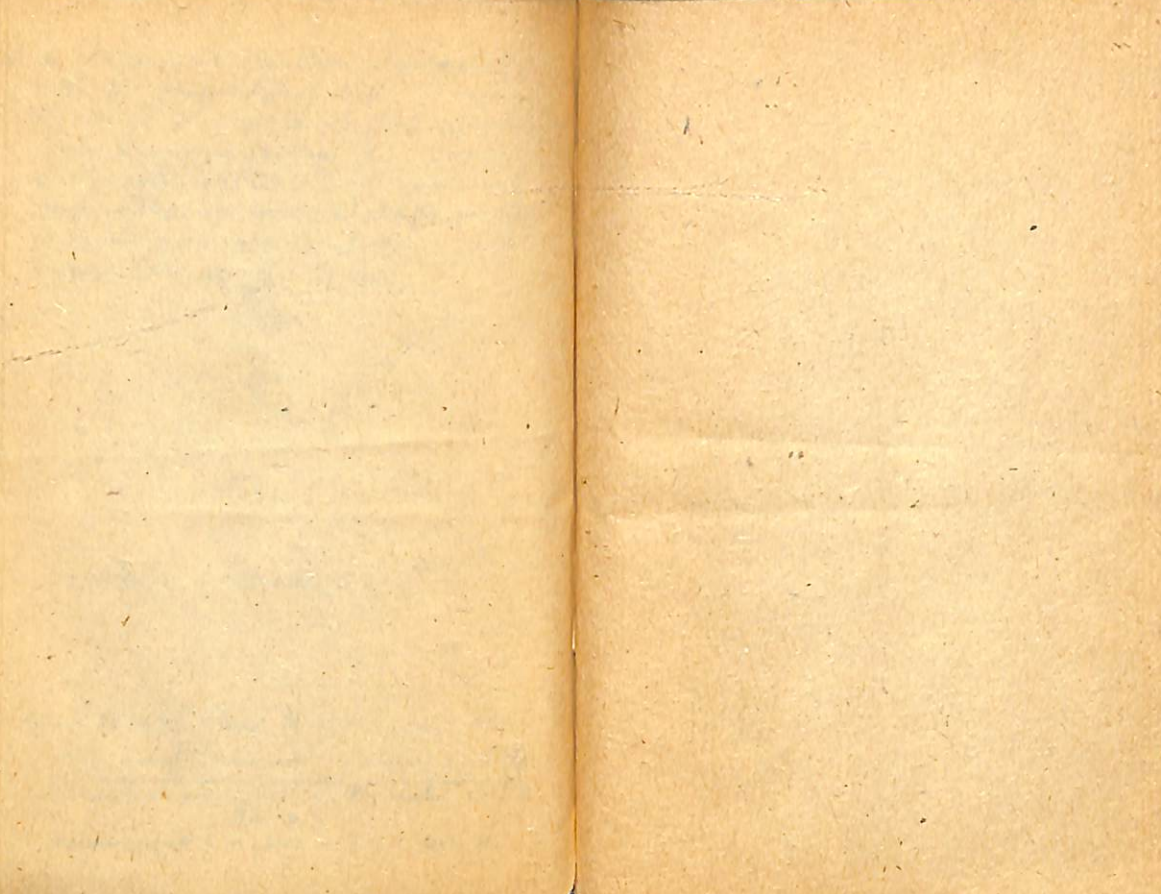
Սրբազրեց՝ Ո. Գալստիսյան

Գլավ. 7910(բ), Պատվ. № 2830 Հրատ. № 2354.

Պետհրատի տպարան Տիրաժ 4000

Հանձնված և արտագրության 3 սեպտեմ. 1932 թ.
Սա. ֆ. Ե.

Ստորագրված և տպելու 11 հուլ. 1932 թ.

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0179712

